

Nr 188

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 27 oktober 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen dels att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
 - 2) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;
 - 3) lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering;
 - 4) förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt;
 - 5) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt;
 - 6) förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272); samt
 - 7) förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623);
- dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en långt gående reform på beskattningens område. Betydande lättnader i inkomstskattehänseende genomföres i alla inkomstlägen med huvudvikten på de små och medelstora inkomsttagarna, särskilt barnfamiljerna. I sammanhang därmed sker en omfördelning från direkt till indirekt beskattning. Som helhet innebär förslaget en sammanlagd skattelättnad på 300 miljoner kr.

Inkomstskatten m. m.

1. Dyrortsgrupperingen slopas.
2. Ortsavdragen höjes och fastställs enhetligt till 4 500 kr. för gifta (nu 3 680—4 000 kr.) och 2 250 kr. för ogifta (nu 1 840—2 000 kr.).
3. Statsskatten sänkes genom nya skatteskalor:
 - a) skatten blir proportionell för inkomster upp till 20 000 kr. för gifta och 10 000 kr. för ogifta (nu 14 000 kr. och 7 000 kr.),
 - b) tudelningsgränsen vid sambeskattningen höjes till 24 500 kr. (nu 16 500 kr.),
 - c) marginalskatten minskas för inkomster mellan 14 000 och 30 000 kr. för gifta samt 7 000 och 27 000 kr. för ogifta,
 - d) marginalskatten blir oförändrad för högre inkomster.
4. Barnbidragen höjes med 100 kr. till 550 kr. per år (se prop. nr 190).
5. Folkpensionsavgift och avgift för sjukvårdsförsäkring bortfaller för taxerade inkomster upp till 2 400 kr. (nu 1 200 kr.).
6. Sjömansskatten sänkes i samma omfattning som den vanliga inkomstskatten.
7. Deklarationsskyldigheten borttages för inkomster upp till 2 400 kr. (nu 1 200 kr.).

Omsättningsskatten m. m.

1. Omsättningsskatten (allmänna varuskatten) höjes från 4 procent till 6 procent.
2. Bensinskatten höjes med 5 öre per liter och skatten på motorbrännolja med 4 öre per liter.

Övriga åtgärder (förslag framlägges senare)

1. Kommunerna får full kompensation för det skattebortfall som uppkommer genom dyrortsgrupperingens slopande och höjningen av Ortsavdragen.
2. Bidraget till skattetyngda kommuner ökas med ca 30 miljoner kr.

Skattebortfall m. m.

1. Inkomstskatten sänkes med 1 125 miljoner kr.
2. Barnbidragen höjes med 175 miljoner kr.
3. Folkpensionärerna får ett indextillägg om 40 miljoner kr.
4. De indirekta skatterna höjes med 1 040 miljoner kr., varav omsättningsskatten med 900 miljoner kr.
5. Total skattelättnad alltså $(1\,125 + 175 + 40 - 1\,040 =)$ 300 miljoner kr.

Ikraftträdande

Reformerna avses i princip träda i kraft vid 1962 års ingång. Källskattetabletter och sjömansskattetabletter med de lägre skatterna beräknas bli tillämpliga fr. o. m. mars månad 1962.

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 48 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall upphöra att gälla samt att 48 § 2 mom. och 52 § 1 mom. samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

48 §.

1 m o m. Samtliga orter i riket indelas i ortsgrupper till ett antal av fem (ortsgrupp I—ortsgrupp V) eller det lägre antal, som fastställles genom särskild författning. Indelningen i ortsgrupper fastställles av Konungen för en tid av fem år i sänder. Fastställd indelning kan, då sådant påkallas av särskilda omständigheter, av Konungen jämkas.

2 m o m. Skattskyldig fysisk — — — — — nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 3 360 kronor, i ortsgrupp II 3 520 kronor, i ortsgrupp III 3 680 kronor, i ortsgrupp IV 3 840 kronor och i ortsgrupp V 4 000 kronor.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt Ortsavdrag med 4 500 kronor.

Gift skattskyldig, — — — — — stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (e n s a m s t å e n d e) äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med följande belopp, nämligen i ortsgrupp I 1 680 kronor, i ortsgrupp II 1 760 kronor, i ortsgrupp III 1 840 kronor, i ortsgrupp IV 1 920 kronor och i ortsgrupp V 2 000 kronor.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (e n s a m s t å e n d e) äger åtnjuta kommunalt Ortsavdrag med 2 250 kronor.

Har skattskyldig — — — — — tiotal kronor.

52 §.

1 m o m. Äkta makar, — — — — — högsta beloppet.

Skola makarna taxeras i kommuner, tillhörande olika ortsgrupper, beräknas Ortsavdrag för dem efter den högre ortgruppen.

¹ Senaste lydelse av 48 § 1 mom. se 1953: 405 (jfr 1961: 101) samt av 48 § 2 mom. och 52 § 1 mom. se 1960: 172.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1962 eller tidigare år.

Genom denna lag upphäves förordningen den 12 maj 1961 (nr 101) om antalet ortsgupper vid skattegrupperingen.

Vid beräkning av preliminär A-skatt för år 1962 skola de i denna lag in-tagna bestämmelserna lända till efterrättelse från och med den tidpunkt Konungen förordnar.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 8 §, 10 § 1 mom. och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

8 §.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *h e l a* beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt ortsavdrag, *vars storlek bestämmes med hänsyn till de ortsgupper, som angivas i 48 § 1 mom. kommunalskatte-lagen.*

Vad i 48 § 2 och 3 mom. samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under be-skattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt ortsavdrag. Vad i 48 § 2 och 3 mom. samt 49 § kommunalskattelagen stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag.

10 §.

1 m o m. Statlig inkomstskatt — — — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, — — — — — utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 8 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

(Nuvarande lydelse)

8 000	men icke	10 000	kr:	800	kr för	8 000	kr och	15 %	av återstoden;	
10 000	»	»		1 100	»	»	»	20 %	»	;
12 000	»	»		1 500	»	»	»	27 %	»	;
16 000	»	»		2 580	»	»	»	32 %	»	;
20 000	»	»		3 860	»	»	»	38 %	»	;
30 000	»	»		7 660	»	»	»	43 %	»	;
40 000	»	»		11 960	»	»	»	48 %	»	;
60 000	»	»		21 560	»	»	»	54 %	»	;
100 000	»	»		43 160	»	»	»	59 %	»	;
150 000	kr			72 660	»	»	»	65 %	»	;

¹ Senaste lydelse av 8 §, 10 § 1 mom. och 11 § 1 mom. se 1960: 173.

(Föreslagen lydelse)

12 000	men icke	16 000	kr:	1 200	kr för	12 000	kr och	20 %	av återstoden;
16 000	»	20 000	» :	2 000	» »	16 000	» »	30 %	» » ;
20 000	»	30 000	» :	3 200	» »	20 000	» »	38 %	» » ;
30 000	»	40 000	» :	7 000	» »	30 000	» »	43 %	» » ;
40 000	»	60 000	» :	11 300	» »	40 000	» »	48 %	» » ;
60 000	»	100 000	» :	20 900	» »	60 000	» »	54 %	» » ;
100 000	»	150 000	» :	42 500	» »	100 000	» »	59 %	» » ;
150 000	kr		:	72 000	» »	150 000	» »	65 %	» » .

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

För annan — — — — — utgör grundbeloppet:
 när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 4 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;
 när den beskattningsbara inkomsten överstiger 4 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;
 när den beskattningsbara inkomsten överstiger 6 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

(Nuvarande lydelse)

4 000	men icke	6 000	kr:	400	kr för	4 000	kr och	15 %	av återstoden;
6 000	»	8 000	» :	700	» »	6 000	» »	21 %	» » ;
8 000	»	10 000	» :	1 120	» »	8 000	» »	25 %	» » ;
10 000	»	12 000	» :	1 620	» »	10 000	» »	29 %	» » ;
12 000	»	16 000	» :	2 200	» »	12 000	» »	33 %	» » ;
16 000	»	20 000	» :	3 520	» »	16 000	» »	37 %	» » ;
20 000	»	30 000	» :	5 000	» »	20 000	» »	41 %	» » ;
30 000	»	40 000	» :	9 100	» »	30 000	» »	45 %	» » ;
40 000	»	60 000	» :	13 600	» »	40 000	» »	49 %	» » ;
60 000	»	100 000	» :	23 400	» »	60 000	» »	54 %	» » ;
100 000	»	150 000	» :	45 000	» »	100 000	» »	59 %	» » ;
150 000	kr		:	74 500	» »	150 000	» »	65 %	» » .

(Föreslagen lydelse)

6 000	men icke	9 000	kr:	600	kr för	6 000	kr och	20 %	av återstoden;
9 000	»	12 000	» :	1 200	» »	9 000	» »	25 %	» » ;
12 000	»	16 000	» :	1 950	» »	12 000	» »	30 %	» » ;
16 000	»	20 000	» :	3 150	» »	16 000	» »	36 %	» » ;
20 000	»	30 000	» :	4 590	» »	20 000	» »	41 %	» » ;
30 000	»	40 000	» :	8 690	» »	30 000	» »	45 %	» » ;
40 000	»	60 000	» :	13 190	» »	40 000	» »	49 %	» » ;
60 000	»	100 000	» :	22 990	» »	60 000	» »	54 %	» » ;
100 000	»	150 000	» :	44 590	» »	100 000	» »	59 %	» » ;
150 000	kr		:	74 090	» »	150 000	» »	65 %	» » .

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Ändå att — — — — — denna inkomstdel.
 Med familjestiftelse — — — — — ekonomiska intressen.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

1 m o m. Äkta makar, — — — — tillika iakttagas.

Skola makarna taxeras i kommuner, tillhörande olika ortsgrupper, beräknas Ortsavdrag för dem efter den högre ortgruppen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1962 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1962 eller tidigare år. Vid beräkning av preliminär A-skatt för år 1962 skola de i denna förordning intagna bestämmelserna lända till efterrättelse från och med den tidpunkt Konungen förordnar.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering

Härigenom förordnas, att 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 §.

1 m o m. Såsom bidrag — — — — svensk medborgare.

Pensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret ägt uppbära invalidpension eller sjukbidrag, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall pensionsavgift erläggas av den, för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 1 200 kronor eller, om han *är gift och* skall taxeras enligt för *sådan* skattskyldig gällande bestämmelser samt *andre maken* icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlägga pensionsavgift, *makarnas* till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till minst 1 200 kronor.

2 m o m. Pensionsavgift skall utgå med 4 procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst *med de begränsningar som nedan sägs.*

Pensionsavgift skall icke erläggas av den, som för december månad året näst före taxeringsåret ägt uppbära invalidpension eller sjukbidrag, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall pensionsavgift erläggas av den, för vilken den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 2 400 kronor eller, om han skall taxeras enligt för *gift* skattskyldig gällande bestämmelser samt *den med vilken han samtaxeras* icke enligt vad förut sagts är fritagen från skyldighet att erlägga pensionsavgift, *bådas* till statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomster sammanlagt icke uppgå till minst 2 400 kronor.

2 m o m. Pensionsavgift skall, *med de begränsningar som nedan sägs,* utgå med 4 procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt för året taxerade inkomst, *dock högst*

¹ Senaste lydelse av 19 § 1 mom. se 1960:99 och av 19 § 2 mom. se 1958:192.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Makar, som båda äro avgiftspliktiga och taxeras enligt för gift skattskyldig gällande grunder, skola erlägga avgift med sammanlagt högst 600 kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera makens taxerade inkomst överstiger 7 500 kronor, envar påföres avgift med 300 kronor. Om endast den ene makens taxerade inkomst överstiger 7 500 kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av makarnas pensionsavgifter ej överstiger 600 kronor.

Annan avgiftspliktig — — — — — 600 kronor.

Enligt ovan — — — — — hela krontal.

med ett belopp som motsvarar summan av 10 kronor och en femtedel av den taxerade inkomsten i vad den överstiger 2 400 kronor.

Avgiftspliktiga, som samtaxeras, skola erlägga avgift med sammanlagt högst 600 kronor. Därvid skall iakttagas, att om varderas taxerade inkomst överstiger 7 500 kronor, envar påföres avgift med 300 kronor. Om endast den enes inkomst överstiger 7 500 kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av bådas pensionsavgifter ej överstiger 600 kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962, dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om pensionsavgifter, som påföres för år 1962 eller tidigare år.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt

Härigenom förordnas, att 14 §, 46 § 1 och 2 mom., 49, 50 och 53 §§, 60 § 1 mom. samt 69 § förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.

Skatten utgår med fyra procent av beskattningsvärdet.

Skatten utgår med sex procent av beskattningsvärdet.

46 §.

1 m o m. Preliminär allmän — — — — — skatten avser.

Vid inbetalning av preliminär allmän varuskatt må skattskyldig tillgodogöra sig kostnadsersättning genom avdrag, beräknat enligt följande grunder. För skattepliktig omsättning överstigande 4 000 kronor utgör ersättningen dels ett grundbelopp av 15 kronor, dels ock ett rörligt belopp motsvarande 3 procent av skattebe-

¹ Senaste lydelse av 46 § 1 och 2 mom. samt 49 § se 1960: 192 och av 69 § se 1961: 165.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

lopp å omsättning överstigande 4 000 kronor men ej 30 000 kronor, 0,5 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 30 000 kronor men ej 150 000 kronor och 0,25 procent av skattebelopp å omsättning överstigande 150 000 kronor. Kostnadsersättningen avrundas nedåt till helt krontal.

2 m o m. Senast den dag preliminär allmän varuskatt förfaller till betalning skall densamma, efter avdrag av kostnadsersättning som i 1 mom. andra stycket sägs, inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

Omfattar redovisningsperiod — — — — inbetalning underlåtas.

49 §.

Vid debitering av slutlig allmän varuskatt skall skattskyldig gottskrivas, förutom preliminär allmän varuskatt som av den skattskyldige inbetalats, sådan ersättning som i 46 § 1 mom. andra stycket sägs, ävensom sådan preliminär allmän varuskatt som jämlikt 41 § fastställts till betalning.

2 m o m. Senast den dag preliminär allmän varuskatt förfaller till betalning skall densamma inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

Vid debitering av slutlig allmän varuskatt skall skattskyldig gottskrivas, förutom preliminär allmän varuskatt som av den skattskyldige inbetalats, sådan preliminär allmän varuskatt som jämlikt 41 § fastställts till betalning ävensom kostnadsersättning enligt vad nedan sägs.

Kostnadsersättning beräknas i förhållande till den skattepliktiga omsättning som den skattskyldige jämlikt 21 § redovisat för beskattningsåret, i förekommande fall reducerad på sätt i 18 § 2 eller 3 mom. angives. Kostnadsersättningen utgör

när den skattepliktiga omsättningen icke överstiger 25 000 kronor: 4 promille av den skattepliktiga omsättningen, dock minst 10 kronor;

när den skattepliktiga omsättningen överstiger

25 000 men icke	170 000 kr.:	100 kr. för	25 000 kr. och	1,2 ‰	av återstoden;
170 000 » »	900 000 » :	274 » »	170 000 » »	0,2 ‰	» » ;
900 000 kr.	:	420 » »	900 000 » »	0,1 ‰	» » .

Högsta ersättningsbelopp utgör dock 3 000 kronor. Ersättningsbelopp avrundas nedåt till helt krontal.

50 §.

Överstiger skattskyldigs slutliga allmänna varuskatt den preliminära skatt som enligt 49 § skall gottskrivas honom, skall överskjutande be-

Överstiger skattskyldigs slutliga allmänna varuskatt det belopp som enligt 49 § skall gottskrivas honom, skall överskjutande belopp såsom

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

lopp såsom kvarstående allmän varuskatt förfalla till betalning den 18 januari året näst efter taxeringsåret och senast nämnda dag inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

Kvarstående allmän — — — — — icke erläggas.

53 §.

För skattskyldig, som skall erlägga kvarstående eller tillkommande allmän varuskatt, skall utfärdas debetsedel enligt fastställt formulär.

Debetsedel, upptagande kvarstående allmän varuskatt, skall senast den 15 december under taxeringsåret översändas till den skattskyldige.

Debetsedel å — — — — — ske kan.

60 §.

1 m o m. Överstiger erlagd preliminär allmän varuskatt motsvarande slutliga allmänna varuskatt, skall länsstyrelsen skyndsamt återbetala det överskjutande beloppet till den skattskyldige. Restitution skall dock icke ske av belopp understigande tio kronor.

69 §.

Skatten utgår med fyra procent av beskattningsvärdet.

Beskattningsvärdet är — — — — — varuskatten inbegripen.

Vid bestämmande — — — — — liknande prestation.

kvarstående allmän varuskatt förfalla till betalning den 18 januari året näst efter taxeringsåret och senast nämnda dag inbetalas till statsverket genom insättning å särskilt postgirokonto.

För skattskyldig skall utfärdas debetsedel å slutlig allmän varuskatt ävensom, när skattskyldig skall erlägga tillkommande allmän varuskatt, debetsedel å sådan skatt. Debetsedel skall upprättas i enlighet med fastställt formulär.

Debetsedel å slutlig allmän varuskatt skall senast den 15 december under taxeringsåret översändas till den skattskyldige.

1 m o m. Överstiger erlagd preliminär allmän varuskatt motsvarande slutliga allmänna varuskatt efter avdrag för kostnadsersättning enligt 49 §, skall länsstyrelsen skyndsamt återbetala det överskjutande beloppet till den skattskyldige. Restitution skall dock icke ske av belopp understigande tio kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962. Förordningens bestämmelser skola äga giltighet redan före ikraftträdandet med avseende å åtgärder, som erfordras för tillämpningen därefter.

I fråga om ikraftträdandet skall i övrigt iakttagas följande.

1. Med den inskränkning som följer av vad nedan i andra stycket sägs, äger förordningen, såvitt avser 14 och 69 §§, icke tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande inom riket av vara eller tjänsteprestation, som skett före den 1 december 1961 eller varom före den 2 november 1961 slutits skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt. Vad nu sagts om verkan av skriftliga avtal skall ock gälla i fråga om införsel till riket, därest den, för vars räkning införseln sker, före den 1 januari 1962 till generaltullstyrelsen skriftligen anmält sin avsikt att vid införseln åberopa avtalet. Icke heller skall förordningen äga tillämpning i fråga om sådant tillhandahållande genom postverkets försorg av periodiska publikationer, för vilket vederlag in-

flutit till postverket före utgången av år 1961, ändå att vederlaget först därefter kommer mottagaren till godo.

Därest ett före den 2 november 1961 slutet skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt, avser tillhandahållande inom riket av tjänsteprestation, som i 11 § förordningen om allmän varuskatt sägs, äger nämnda förordning tillämpning å sådan tjänsteprestation från och med den dag — dock ej före utgången av år 1961 — då avtalet skulle upphöra att gälla, därest avtalet med iakttagande av gällande uppsägningsvillkor uppsagts den 1 december 1961.

2. Förordningen äger icke tillämpning å den redovisning av preliminär allmän varuskatt som skall ske under januari månad 1962 och ej heller vid taxering år 1962 eller eftertaxering för samma år till allmän varuskatt för jordbruksprodukter.

Bestämmelserna i 46 § 1 mom. i deras hittills gällande lydelse skola vid 1962 års taxering till allmän varuskatt alltjämt tillämpas beträffande beräkning av kostnadsersättnings storlek. Därvid skall vad i 49 § i författningsrummets senast gällande lydelse stadgas om gottskrivning av sådan ersättning i samband med debitering av slutlig allmän varuskatt jämväl avse kostnadsersättning som icke avdragits vid inbetalning av preliminär allmän varuskatt.

3. Omfattar redovisningsperiod eller beskattningsår tid såväl före som efter denna förordnings ikraftträdande, skola följande särskilda bestämmelser gälla.

a) Särskild deklaration för preliminär allmän varuskatt skall avgivas dels för den del av redovisningsperioden som avser tid före utgången av år 1961 och dels för återstoden av redovisningsperioden.

b) Vid taxering till allmän varuskatt skall skattepliktig omsättning, med tillämpning av 28 § andra stycket förordningen om allmän varuskatt, angivas särskilt för tid före utgången av år 1961 och särskilt för tid därefter.

c) Vid 1963 och senare års taxeringar till allmän varuskatt skall, vid beräkning av kostnadsersättning för hela beskattningsåret enligt stadgandena i 49 § andra stycket, denna ersättning icke bestämmas lägre än till belopp motsvarande summan av de avdrag vilka den skattskyldige ägt tillgodoföra sig jämlikt bestämmelserna i 46 § 1 mom. i deras senast gällande lydelse vid inbetalning av preliminär allmän varuskatt för sådan del av beskattningsåret som omfattar tid före denna förordnings ikraftträdande.

4. Erfordras eljest särskilda bestämmelser i fråga om denna förordnings ikraftträdande äger Kungl. Maj:t meddela sådana bestämmelser.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961

(nr 372) om bensinskatt

Häri genom förordnas, att 2 § förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Skatten utgår med *trettio*tre öre för liter. Skatten utgår med *trettio*åtta öre för liter.

Skatten beräknas — — — — av volymen.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962.

2. Den som icke är registrerad enligt 5 § skall erlägga lagerskatt för den myckenhet bensin och andra jämlikt 1 § skattepliktiga varor han innehar vid denna förordnings ikraftträdande med fem öre för liter, dock icke om myckenheten sammanlagt understiger 2 500 liter.

Den som är skyldig erlägga lagerskatt skall senast den 31 mars 1962 till kontrollstyrelsen avlämna deklaration rörande sitt innehav av skattepliktiga varor som nu nämnts, varvid tillika skall angivas den plats, där varorna förvarades. Samtidigt med deklarationens avlämnande skall erläggas enligt deklarationen upplupen skatt genom insättning å kontrollstyrelsens postgirokonton. I övrigt skall med avseende på nu nämnd deklaration i tillämpliga delar gälla vad som i förordningen om bensinskatt stadgas rörande deklaration i allmänhet.

Förslag

till

förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)

Härigenom förordnas, att 4 § 1 och 3 mom. samt 5, 8 och 15 §§ uppbördsförordningen den 5 juni 1953¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att punkt 6 av anvisningarna till 39 § samma förordning skall upphöra att gälla.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

1 m o m. Har lokal — — — — sådana tabeller.

Skattetabellerna skola — — — — angivna utskylderna.

Tabellerna skola icke upptaga preliminär skatt för belopp, som motsvarar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst, understigande *ettusentvåhundra* kronor, eller till sådan skatt beskattningsbar inkomst understigande *ett*hundra kronor. Inkomstbelopp och skattebelopp skola angivas i helt ental kronor.

3 m o m. För envar för *ortsavdragens* beräkning vid inkomsttaxeringen använd *ortsgrupp* skola upprättas *särskilda tabeller*, angivande den preliminära skatten under förutsättning att statlig inkomstskatt beräknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret, att sjukförsäkringsavgift beräknas i enlighet med vad den i 91 § lagen om allmän sjukförsäkring omförmälda tillsynsmyndigheten bestämmer för inkomståret samt att

Tabellerna skola icke upptaga preliminär skatt för belopp, som motsvarar en till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst, understigande *tvåtusentyrahundra* kronor, eller till sådan skatt beskattningsbar inkomst understigande *ett*hundra kronor. Inkomstbelopp och skattebelopp skola angivas i helt ental kronor.

3 m o m. Skattetabellerna skola *angiva* den preliminära skatten under förutsättning att statlig inkomstskatt beräknas med tillämpning av det procenttal av grundbeloppet, som bestämts för inkomståret, att sjukförsäkringsavgift beräknas i enlighet med vad den i 91 § lagen om allmän sjukförsäkring omförmälda tillsynsmyndigheten bestämmer för inkomståret samt att det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och

¹ Senaste lydelse av 4 § 1 mom. se 1959:558, av 4 § 3 mom. se 1954:340 samt av 15 § se 1960:175.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

det sammanlagda beloppet av kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel beräknas för skatte-krona och skatteöre till vissa i hela krontal bestämda belopp, vilka av riksskattenämnden fastställas för varje inkomstår.

Oaktat vad — — — — vederbörande stad.

5 §.

Vid beräkning av preliminär A-skatt enligt skattetabell skall för envar skattskyldig, beträffande vilken icke skall tillämpas enligt 4 § 3 mom. andra stycket fastställd särskild tabell, tillämpas den tabell, som *dels avser den ortsgrupp till vilken den kommun eller kommunedel hör där den skattskyldige mantalsskrives för inkomståret och dels* avser en sammanlagd utdebitering till kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel, vilken för skatte-krona och skatteöre är lika med det belopp, som för nämnda kommun eller kommunedel bestämts till utdebitering för inkomståret. Ingår i sistnämnda utdebitering öretal, uppgående till högst femtio, användes den tabell, som avser närmast lägre utdebitering. Därest i utdebiteringen ingår öretal, överstigande femtio, tillämpas den tabell som avser närmast högre utdebitering. Att å inkomst av arbetsanställning, som är avsedd att vara kortare tid än en vecka, preliminär A-skatt dock kan beräknas enligt vilken som helst för inkomståret upprättad skattetabell, framgår av bestämmelserna i 4 § 4 mom.

Förhållandena den — — — — femton år.

Skall under — — — — under inkomståret.

8 §.

Åtnjuter skattskyldig — — — — sammanlagda värde.

Riksskattenämnden fastställer de värden, som i första stycket angivna naturaförmåner skola anses äga inom *olika delar av riket* vid tillämpning av denna förordning. Nämnda värden skola angivas i skattetabellerna.

Riksskattenämnden fastställer de värden, som i första stycket angivna naturaförmåner skola anses äga *genomsnittligt* inom riket vid tillämpning av denna förordning. Nämnda värden skola angivas i skattetabellerna.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

15 §.

Vid preliminär taxering skola beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet beräknas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt. Dock skall iakttagas, att vid bestämmande av beskattningsbar inkomst ortsavdrag beräknas med hänsyn *dels till den ortsgrupp, vartill kommun eller kommunedel hör där den skattskyldige mantalsskrives för inkomståret, dels ock*, där icke i andra stycket annorlunda stadgas, till den skattskyldiges civilstånd den 1 november året näst före inkomståret samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande barn, till förhållandena vid nyssnämnda tidpunkt. Härvid skall iakttagas att med barn icke avses barn, som *före* nyssnämnda tidpunkt fyllt femton år.

Vid preliminär taxering, som sker under inkomståret, skall hänsyn tagas i fråga om skattskyldigs civilstånd till det förhållande, som kan antagas komma att ligga till grund för taxering under året näst efter inkomståret, samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande barn, till förhållandena vid den tidpunkt, då taxeringen verkställs. Härvid skall iakttagas, att med barn icke avses barn, som *före* den 1 november året näst före inkomståret fyllt femton år eller som fötts efter den 1 november under inkomståret.

Vid preliminär taxering skola beskattningsbar inkomst och beskattningsbar förmögenhet beräknas i enlighet med bestämmelserna i förordningen om statlig inkomstskatt, kommunalskattelagen samt förordningen om statlig förmögenhetsskatt. Dock skall iakttagas, att vid bestämmande av beskattningsbar inkomst ortsavdrag beräknas med hänsyn, där icke i andra stycket annorlunda stadgas, till den skattskyldiges civilstånd den 1 november året näst före inkomståret samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande barn, till förhållandena vid nyssnämnda tidpunkt. Härvid skall iakttagas att med barn icke avses barn, som *vid* nyssnämnda tidpunkt fyllt femton år.

Vid preliminär taxering, som sker under inkomståret, skall hänsyn tagas i fråga om skattskyldigs civilstånd till det förhållande, som kan antagas komma att ligga till grund för taxering under året näst efter inkomståret, samt, vad angår frågan om den skattskyldige har hemmavarande barn, till förhållandena vid den tidpunkt, då taxeringen verkställs. Härvid skall iakttagas, att med barn icke avses barn, som den 1 november året näst före inkomståret fyllt femton år eller som fötts efter den 1 november under inkomståret.

Denna förordning träder i kraft från och med den tidpunkt Konungen förordnar.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen
den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

22 §.

1 m o m. Nedannämnda skattskyldiga — — — — — uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3) fysisk person, vilkens bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor under beskattningsåret uppgått, om han varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret och under denna tid icke erlagt sjömansskatt, till sammanlagt minst 1 200 kronor och eljest till sammanlagt minst 100 kronor,

3) fysisk person, vilkens bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor under beskattningsåret uppgått, om han varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret och under denna tid icke erlagt sjömansskatt, till sammanlagt minst 2 400 kronor och eljest till sammanlagt minst 100 kronor,

4) fysisk eller juridisk person, vilkens — — — — — skattepliktig inkomst.

Vid bedömandet — — — — — statlig förmögenhetsskatt.

Hava makar, — — — — — stycket kommunalskattelagen.

Skall skattskyldig — — — — — deklARATIONSSKYLDIGHETENS bedömande.

Vid tillämpning — — — — — riket bosatta.

I fråga — — — — — den avlidne.

68 §.

För taxeringsnämnd — — — — — skattskyldiges namn.

I inkomstlängden — — — — — avgiften skall beräknas.

Uppgår den enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomsten till minst 1 200 kronor för ensamstående och till sammanlagt minst 1 200 kronor för makar, som samtaxeras, skall den beräknade taxerade inkomsten införas, även om beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

Uppgår den enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomsten till minst 2 400 kronor för ensamstående och till sammanlagt minst 2 400 kronor för makar, som samtaxeras, skall den beräknade taxerade inkomsten införas, även om beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

I förmögenhetslängden — — — — — beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter — — — — — Kungl. Maj:t.

Taxeringslängd underskrives — — — — — av denne.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1963.

¹ Senaste lydelse av 22 § 1 mom, se 1960:174.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 27 oktober 1961.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *lättnader i den direkta beskattningen, m. m.* samt anför därvid följande.

Inledning

Skattesystemets utformning och den totala beskattningens höjd utgör centrala frågor i vårt politiska liv. Detta är en naturlig följd av den utveckling mot successivt ökade anspråk på det allmännas insatser som präglar det moderna samhället. Denna utveckling, som ju ingalunda är utmärkande enbart för vårt land, drives fram både av en genomgripande demokratisering och av produktionsapparatens, arbetslivets och bebyggelsestrukturens förändringar. I stort sett äger den också rum under betydande enighet och utan större politiska konflikter. Motsättningarna uppträder i regel först när ställning måste tagas till de skattepolitiska konsekvenserna av det allmännas åtaganden.

Omfattningen av den offentliga verksamheten är numera vida större och mer ingripande än när grunddragen för vårt skattesystem utformades. Därför har detta system också utsatts för påfrestningar och frågan om en reform av skattesystemet har fått en växande aktualitet. En fortgående inkomststegring innebär automatiskt en förskjutning mot relativt sett ökad direkt beskattning. Till den del inkomststegringen inte är reell utan endast nominell medför den också en skärpning av progressiviteten. Delvis har dock dessa tendenser motverkats. Under en följd av år har sålunda erforderliga inkomstförstärkningar erhållits genom indirekta skatter, samtidigt som sänkningar genomförts av inkomstskatten.

Det här antydda växande behovet av en samlad översyn av skattesystemet föranledde i följd tillsättandet av den utredning som under namnet allmänna skatteberedningen för närvarande bedrivs i syfte att bl. a. ompröva den nuvarande avvägningen mellan olika skatteformer. Detta utred-

ningsarbete är av synnerligen vittsyftande art och torde — trots att det bedrivs med all tänkbar skyndsamhet — komma att pågå under förhållandevis lång tid. Några konkreta reformförslag synes därför inte vara att vänta från beredningens sida inom den närmaste tiden. Som jag förutsatte vid framläggandet av proposition om komplettering av riksstatsförslaget för innevarande budgetår bör justeringar av skatteavvägningen därför kunna äga rum även innan skatteberedningen slutfört sitt arbete. Detta ter sig desto mera angeläget som stegringen i den allmänna inkomstnivån såväl i år som i fjol varit avsevärt större än man tidigare hade anledning att räkna med och följaktligen förskjutningen mot ökad direkt beskattning därmed förstärkts. För att inte föregripa skatteberedningens resultat är det å andra sidan naturligt att endast sådana åtgärder på beskattningens område bör ifrågakomma om vilka redan i stort sett allmän enighet föreligger. Jag anförde i våras att en höjning av ortsavdragen framstod som en av de mest angelägna skattereformerna. Riksdagen instämde häri.

Utformningen av en skatteomläggning påverkas även av utrymmet för en ändring av det totala skatteuttaget. I kompletteringspropositionen framhöll jag att eventuella skattereformer måste lämna den totala beskattningens höjd oförändrad. Den redovisning av budgetperspektivet som jag därvid lämnade pekade nämligen på nödvändigheten att bevara restriktiviteten i finanspolitiken. Skälen härför utgjordes dels av de aktuella konjunkturtendenserna, dels av den förutsedda och jämfört med innevarande budgetår snabbare uppgången i statsutgifterna under budgetåret 1962/63. Sedan dess har ingenting inträffat som rubbar huvuddragen av denna bedömning. Den högt uppdrivna konjunkturen består alltjämt såväl i Sverige som i Väst-europa i övrigt. Stabiliteten i den västeuropeiska konjunkturen förstärkes av den pågående aktivitetsstegringen i Förenta staterna. Konjunkturbilden är dock nu något mera splittrad än tidigare genom att en del branscher visar tecken på uppbromsning i efterfrågan. Dessa tendenser utspelas emellertid inom ramen för en allmänt mycket stark konjunktur och innebär därför tillsvidare endast att övertrycket i ekonomin kanske kommer att mildras.

Den trots en stark finanspolitik och restriktiv penningpolitik bestående överkonjunkturen har varit särskilt märkbar på arbetsmarknaden. De från tidigare högkonjunkturer välkända desorganisationsfenomenen har visserligen i stort sett uteblivit, vilket åtminstone till en del torde få tillskrivas en intensifierad arbetsmarknadspolitik. Inkomsthöjningarna har dock otvivelaktigt varit större än den samtidiga ökningen i produktiviteten även om denna torde ha uppvisat en avsevärd, ännu icke i sin helhet statistiskt belagd uppgång. Stegringen i den allmänna inkomstnivån kan nu beräknas ha varit inte mindre än 11 procent i fjol och förefaller bli av ungefär samma omfattning även i år. För statens del har detta medfört en mera tillfredsställande ökning av statsinkomsterna än man hade anledning att räkna med i våras. Denna inkomstökning avspeglar sig i budgetutfallet för det nu tilländalupna budgetåret, för vilket nu redovisas ett överskott på totalbudgeten av ca 380 miljoner kronor mot ett beräknat underskott av 230 miljoner kronor. En

minskning även av det i riksstaten för innevarande budgetår upptagna underskottet på 470 miljoner kronor framstår med hänsyn härtill som sannolik. Den på detta sätt inträdda, »automatiska» åtstramningen av finanspolitiken har bidragit till att bemästra överkonjunkturen. Samtidigt har den genom höjningen av nivån för statsinkomsterna förbättrat det statsfinansiella utgångsläget för framförliggande budgetår.

De här berörda omständigheterna har föranlett mig att i en rad avseenden vidga ramen för den omläggning av skattesystemet som jag förutskickade i våras och som jag nu framlägger förslag om. Sänkningen av inkomstskatten såsom ett led i omfördelningen från direkt till indirekt skatt bör med hänsyn till de senaste årens betydande uppgång i den allmänna inkomstnivån inte begränsas till en höjning av de statliga och kommunala ortsavdragen utan också omfatta en revidering av skatteskalorna innebärande i första hand en breddning av det proportionella skiktet. En statsfinansiellt visserligen mindre kostsam men ur andra synpunkter väsentlig skattereform bör också genomföras nu, nämligen höjning av inkomstgränsen för uttag av vissa socialförsäkringsavgifter. För att höjningen av ortsavdragen skall medföra avsedd skattelindring bör den förenas med full kompensation för kommunerna. I detta sammanhang bör också tagas det sista och viktigaste steget till ett fullständigt slopande av skattegrupperingen. Därutöver bör en väsentlig uppräknings ske av stödet till skattetyngda kommuner.

De av mig här förordade sänkningarna av inkomstskatten medför sammanlagda ett inkomstbortfall — vid fullt genomslag — av ca 1 125 miljoner kronor. Det är självklart att en minskning av inkomstskatten av denna omfattning nödvändiggör en kompenserande höjning av den indirekta beskattningen. Såsom strax kommer att framgå, kommer emellertid nettoeffekten av de totala åtgärder som här föreslås att bli en skattesänkning. Jag finner det angeläget att förslagen ger uttryck åt de värderingar om en rättvisare inkomstfördelning som legat bakom den svenska skattepolitikens utformning. Det är framförallt två grupper i samhället som här kan resa berättigade krav. Den ena är folkpensionärerna. För dem inträder som bekant en automatisk befrielse från verkningarna av höjda indirekta skatter genom nu gällande indexreglering av pensionsförmånerna. Härutöver kommer förslag om standardhöjning till folkpensionärerna att föreläggas 1962 års vårriksdag. Den andra gruppen är barnfamiljerna. För dessa inträder icke någon automatisk kompensation. I likhet med förfarandet vid införandet av den allmänna varuskatten kommer därför som ett led i den nu aktuella skattereformen förslag att lämnas om höjning av barnbidragen. Denna höjning föreslås bli 100 kronor, innebärande att skattesänkningen främst kommer barnfamiljerna till godo.

Om riksdagen godkänner dessa förslag, inträder en väsentlig sänkning av den direkta skatten. Storleken av den kompenserande höjningen inom den indirekta beskattningen som är förutsättningen för en sådan åtgärd, måste — liksom frågan om tidpunkten för skattereformens genomförande — be-

stämmas av konjunkturpolitiska överväganden. De omständigheter som jag tidigare anfört har givit vid handen att utrymme kan beredas för en viss skattesänkning. I enlighet härmed föreslår jag att den allmänna varuskatten endast höjes med 2 procent och att en skattehöjning motsvarande omsättningsskatten samtidigt företages på bensin och motorbrännolja. Det kan erinras om att bensin- och motorbrännoljebeskattningen varit oförändrad sedan 1958 samtidigt som praktiskt taget alla andra varuslag belagts med omsättningsskatt från och med 1 januari 1960. Det bör icke ifrågakomma att bensin och motorbrännolja vid den föreslagna varuskattehöjningen förbilligas relativt sett ännu mera i förhållande till den varubeskattade konsumtionen. Med här föreslagen justering av omsättningsskatten behöver skatten på bensin och motorbrännolja höjas med 5 öre resp. 4 öre för liter för att likställighet skall uppnås. Jag föreslår således att denna justering av bensin- och brännoljebeskattningen äger rum. Skatteomläggningen skulle härmed innebära en total skattesänkning av ca 300 miljoner kronor. Genom att förslagen framlägges vid innevarande års höstriktsdag, kan skattesänkningarna liksom höjningen av den indirekta beskattningen träda i kraft från ingången av 1962.

Jag är medveten om att vissa invändningar av samhällsekonomisk art kan och säkert kommer att anföras mot valet av denna tidpunkt. Även om det kan göras sannolikt att vi framöver kommer närmare ett balanserat läge i vår ekonomi, föreligger en stark press mot gränserna för det möjliga kapacitetsutnyttjandet. Detta skulle i och för sig tala för ett uppskov med skattesänkningen. Häremot vill jag peka på att rent uppbördstekniska förhållanden medför — även vid snabbast möjliga färdigställande av nya källskatttabeller — en viss fördröjning av en inkomstskattesänkningens fulla genomslag. Detta minskar de samhällsekonomiska betänkligheterna mot den 1 januari 1962 som tidpunkt för skattereformernas ikraftträdande och utgör samtidigt ett skäl att undvika uppskov med förslagets framläggande till nästa års riksdag, eftersom i sådant fall effekten av skattesänkningen skulle skjutas alltför långt fram i tiden. Det torde också föranleda vissa icke önskvärda konsekvenser med allt för lång tidsperiod mellan offentliggörandet och ikraftträdandet av förändringar i varubeskattningen av här föreslagen art. Jag har vid valet av tidpunkt inte heller varit främmande för att ett definitivt ställningstagande till skatternas utformning före årsskiftet bör vara en fördel ur lönerörelsens synpunkt. Härmed uppnås nämligen den inte oväsentliga fördelen att de avtalsslutande parterna kan förhandla med vetskap om skattepolitikens uppläggning. I den mån slutligen som en förbättring av den enskildes levnadsstandard kan ske genom en sänkning av den direkta skatten har det för den fortsatta kostnadsutvecklingen sin betydelse.

Jag övergår härefter till de olika punkterna i reformprogrammet.

Ortsavdragen

Frågan om en höjning av Ortsavdragen var aktuell vid 1961 års vårriksdag i samband med behandlingen av motioner i frågan. Bevillningsutskottet instämde därvid (bet. nr 62) i önskemålen om att en höjning snarast borde vidtagas av såväl de statliga som de kommunala Ortsavdragen. En sådan reform framstod för utskottet som en av de mest angelägna inom den direkta beskattningens område, inte minst med hänsyn till att densamma är ägnad att i särskilt hög grad lätta skattetrycket för de mindre inkomsttagarna. Utskottet framhöll att, om budgetsituationen därigenom skulle bli otillfredsställande, kompenserande åtgärder i skattesystemet måste vidtagas. Det tillades, att konsekvenserna för kommunerna av en Ortsavdragshöjning måste uppmärksammas. Framkomna förslag till kompensation till kommunerna för skattebortfall borde sålunda prövas.

Rörande Ortsavdragens konstruktion m. m. må följande nämnas.

Vid beskattningen skiljer man mellan taxerad och beskattningsbar inkomst. Med taxerad inkomst menas den nettoinkomst som framräknas i deklarationsblanketten, d. v. s. bruttoinkomsten minskad med dels omkostnader för intäkternas förvärvande och dels de s. k. allmänna avdragen för försäkringspremier, periodiska understöd m. m.

Den taxerade inkomsten ligger till grund för beräkning av folkpensionsavgift och har också i viss mån betydelse för sjukförsäkringsavgiftens storlek. De egentliga inkomstskatterna beräknas däremot på grundval av den beskattningsbara inkomsten.

Beskattningsbar inkomst erhålles om från taxerad inkomst frånräknas Ortsavdrag och eventuellt extra avdrag för nedsatt skatteförmåga, varefter återstoden avrundas nedåt till fullt hundratal kronor. Ortsavdragen varierar med hänsyn till den skattskyldiges civilstånd och till den dyrtorsgrupp hemortskommunen tillhör.

Aktiebolag och andra juridiska personer får ej Ortsavdrag utom såvitt avser dödsbo. För det år den skattskyldige avlidit och ibland även för senare år erhåller nämligen dödsbo Ortsavdrag. Vid den kommunala taxeringen gäller den ytterligare inskränkningen, att Ortsavdrag i princip blott medges i hemortskommunen. I de fall Ortsavdrag inte skall beräknas utgör den taxerade inkomsten, avrundad nedåt till helt hundratal kronor, tillika beskattningsbar inkomst.

Ortsavdragen uppgår vid såväl den statliga som den kommunala taxeringen till följande belopp.

	För gift och för ogift med hemmavara- rande barn	För en- samstå- ende
Ortsgrupp III	3 680	1 840
" IV	3 840	1 920
" V	4 000	2 000

Ortsavdragens belopp fastställdes senast vid 1957 års riksdag, då beslut fattades om att de kommunala Ortsavdragen, som tidigare legat betydligt under de statliga, skulle utgå med samma belopp som vid den statliga taxeringen.

ringen. De höjda kommunala ortsavdragen tillämpades första gången i fråga om inkomståret 1958.

De statliga ortsavdragens belopp fastställdes av 1952 års riksdag och har gällt sedan inkomståret 1953.

När nuvarande kommunala ortsavdrag fastställdes år 1957 skedde en omsorgsfull avvägning av avdragens storlek. Under den tid som förflutit har inkomst- och prisutvecklingen lett till en relativ minskning av ortsavdragen. Ett återställande av ortsavdragens realvärde framstår som angeläget, särskilt för att lindra beskattningen i de lägsta inkomstskikten.

Om ortsavdragen nu höjes med 500 kronor för makar och 250 kronor för ensamstående skulle ortsavdragen indexmässigt bibehålla sitt värde från senare höjningen den 1 januari 1958 och dessutom höjas något därutöver. I och för sig kan skäl åberopas för ytterligare höjning av ortsavdragen. Frågan därom synes emellertid böra anstå i avbidan på resultatet av det utredningsarbete som allmänna skatteberedningen bedriver.

Jag förordar därför, att ortsavdragen nu höjes med 500 kronor för makar och 250 kronor för ensamstående. Såsom framhållits i diskussionen bör en höjning av ortsavdragen leda till en justering även av barnbidragen, i syfte att tillgodose barnfamiljerna i samma mån som andra grupper i samhället. Jag återkommer till denna fråga i det följande.

Den föreslagna höjningen av ortsavdragen kan beräknas leda till ett betydande skattebortfall för det allmänna. Denna fråga kommer att närmare beröras i följande avsnitt.

Dyrortsgrupperingen

Såsom jag nyss nämnde är ortsavdragen differentierade med hänsyn till tre olika dyrortsgrupper. Ursprungligen omfattade skattegrupperingen fem olika grupper, men de båda lägsta ortsgrupperna har slopats.

Beslut om minskning av antalet ortsgrupper från fem till fyra fattades av 1953 års riksdag (proposition nr 133, bevillningsutskottets betänkande nr 47). Det nuvarande antalet ortsgrupper fastställdes av innevarande års riksdag under vårsessionen (proposition nr 44, bevillningsutskottets betänkande nr 37).

Fördelningen på de olika ortsgrupperna framgår av denna uppställning.

Ortsgrupp	Antal kommuner 1 jan. 1961				Folkmängd (i 1 000-tal) 1 jan. 1961			
	Samtliga		därav städer		Samtliga		därav städer	
	antal	procent	antal	procent	antal	procent	antal	procent
II och III	847	82,3	108	81,2	4 922	65,6	2 210	57,2
IV	106	10,3	13	9,8	1 102	14,7	606	15,7
V	76	7,4	12	9,0	1 475	19,7	1 049	27,1
Summa	1 029	100	133	100	7 499	100	3 865	100

Vid skilda tillfällen har yrkanden framkommit om att helt slopa den skillnad som i ortsavdragshänseende råder mellan de skattskyldiga i olika kommuner. Önskemålen om fortsatta reformer på området har hittills måst avvisas, främst med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna för såväl stat som kommun av den med en ortsgruppsuppflyttning förbundna ortsavdragshöjningen. Det kan sålunda beräknas att en höjning av ortsavdragen i ortsgrupperna III och IV i nivå med ortsavdragen i ortsgrupp V skulle innebära ett skattebortfall av ungefär 175 miljoner kronor, varav omkring 85 miljoner kronor hänför sig till bortfall av kommunalskatt. Utrymme för ett sådant skattebortfall har hittills icke förelegat.

Med utgångspunkt från syftet med den nu aktuella reformen på beskattningens område har frågan däremot kommit i ett nytt läge. Otvivelaktigt kan starka skäl av rättvisekaraktär framföras till stöd för kraven på enhetliga ortsavdrag vid beskattningen. Jag vill därför nu förorda att beslut fattas om slopande av skattegrupperingen och att de ortsavdrag som gäller i ortsgrupp V utsträcker sig till hela riket. Storleken av den härigenom uppkommande och genom den i det föregående förordade uppräknings av ortsavdragen framgår av denna uppställning.

Nuvarande ortsgrupp	Giftna samt ogiftna med barn			Ogiftna utan barn		
	nuvarande ortsavdrag	förordade ortsavdrag	höjning	nuvarande ortsavdrag	förordade ortsavdrag	höjning
III	3 680	4 500	820	1 840	2 250	410
IV	3 840	4 500	660	1 920	2 250	330
V	4 000	4 500	500	2 000	2 250	250

Dessa enhetliga ortsavdrag bör givetvis gälla icke blott vid den statliga inkomsttaxeringen utan även vid den kommunala taxeringen. Det totala skattebortfallet beräknas bli 560 miljoner kronor. Den kommunala inkomstskatten kan sålunda beräknas nedgå med 270 miljoner kronor, medan det statliga inkomstbortfallet skulle bli 290 miljoner kronor. Det synes uppenbart, att ett sådant skattebortfall för kommunernas del skulle resultera i betydande höjning av utdebiteringarna, därest inte staten ger kommunerna ersättning. Sådan ersättning har vid de senaste höjningarna av de kommunala ortsavdragen utgått i form av ett från staten tillskjutet skatteunderlag.

Vid 1957 års ortsavdragshöjning beslöts sålunda att full ersättning för skattebortfallet till en början skulle utgå till kommunerna. Efter en övergångstid skulle denna ersättning minska successivt utom i kommuner med särskilt låg skattekraft. 1957 års bestämmelser på området är dock provisoriska i den meningen, att de reglerar ersättningarna blott för tiden till och med år 1965. Vad som skall gälla för tiden därefter är för närvarande under utredning hos 1958 års skatteutjämningskommitté. Enligt de för kommittén lämnade utredningsdirektiverna bör utredningen vara slutförd i sådan tid att i varje fall 1964 års riksdag kan ta ställning till hithörande frågor.

I anslutning härtill vill jag uttala, att enligt min uppfattning kommunerna

bör få full ersättning för det skattebortfall som uppstår vid ett genomförande av de förordade enhetliga, högre ortsavdragen. Beslut rörande ersättning behöver emellertid inte fattas i detta sammanhang. Jag avser därför att återkomma till denna fråga och senare framlägga förslag om provisorisk ersättning till kommunerna för tiden fram till dess en mera definitiv reglering av hithörande frågor kan ske i belysning av den utredning som verkställes av 1958 års skatteutjämningskommitté.

Jag vill också erinra om att 1958 års skatteutjämningskommitté nyligen föreslagit en höjning av bidraget till skattetyngda kommuner från nuvarande 16,5 miljoner kronor till omkring 45 miljoner kronor per år. Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling. Det är min avsikt att, om intet oförutsett inträffar, oberoende av nämnda ersättningsfråga, framlägga förslag i saken till 1962 års vårriksdag. Enligt vad som redan nu kan bedömas, bör kommittéförslaget kunna beloppsmässigt accepteras.

Skatteskalorna

En översyn av skalorna för den statliga inkomstskatten har alltmer framstått som önskvärd. Som riktlinjer vid en omarbetning för dessa skalor har särskilt nämnts ett vidgande av det proportionella bottenskiktet och en lindring i de s. k. marginalskatterna. Härtill kommer frågan om avvägningen av beskattningen mellan gifta och ogifta.

Enligt nuvarande skalor är skatten för makar med en årsinkomst upp till omkring 16 500 kronor lika stor som för två ensamstående med vardera hälften så stor inkomst. Såsom jag framhöll förra året i samband med lösningen av vissa frågor på sambeskattningsens område, ter sig en reform mot höjd gräns för sådan s. k. tudelning önskvärd. Det skattebortfall, som en sådan reform skulle medföra, har dock hittills utgjort ett hinder för dess genomförande. Om förhållandena skulle utveckla sig därhän, att en sänkning av den direkta inkomstskatten blev möjlig, kunde — framhöll jag förra året — frågan om skattebördans avvägning mellan gifta och ogifta tagas upp till förnyat övervägande.

Nu gällande skatteskalor fastställdes av 1959 års riksdag och har tillämpats sedan inkomståret 1960. Skalorna framgår av en tablå, som skall återges i det följande.

Det kan förtjäna framhållas, att bl. a. kommunalskatt avdrages innan den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten beräknas. En beskattningsbar inkomst av 8 000 kronor motsvarar med hänsyn till normala avdrag och de nu föreslagna ortsavdragen en ungefärlig årsinkomst av 14 900 kronor för gift och 12 400 kronor för ogift. På samma sätt innebär en beskattningsbar inkomst av 16 000 kronor att årsinkomsten är ca 24 400 kronor för gift och 22 000 kronor för ogift. Är den beskattningsbara inkomsten 40 000 kronor, är den ungefärliga årsinkomsten 52 600 kronor för gift och 50 200 kronor för ogift.

Rörande skatteskalornas nuvarande konstruktion torde få anmärkas följande. Även om den statliga inkomstskatten i princip är en progressiv skatt, omfattar den dock ett brett skikt, där skatten är proportionell. Den vars inkomster understiger omkring 14 000 kronor för gift och 7 000 kronor för ogift har således ingen kännning av progressionen.

Riktpunkten vid en omarbetning av skatteskalorna synes mig böra vara en väsentlig breddning av det proportionella bottenskiktet. En lämplig gräns för insättandet av den progressiva beskattningen synes ligga vid omkring 20 000 kronor familjeinkomst och 10 000 kronor för ensamstående. Med denna utgångspunkt har inom finansdepartementet konstruerats en skatteskala, som framgår av denna uppställning. Denna skala synes innefatta såväl ett dylikt tillgodoseende av framförda önskemål som en skälig avvägning mellan olika intressen. Jag förordar därför att den lägges till grund för beslut av statsmakterna.

Inkomstskikt		Skatteskala		
Beskattningsbar inkomst, 1 000-tal kr	Motsvarande ungefärlig års- inkomst, 1 000- tal kr ¹	Skatt inom skiktet, %		Skillnad
		Nuvarande skala	Föreslagen skala	
<i>Gifta</i>				
0— 8.....	— 14,9	10	10	=
8— 10.....	14,9— 17,3	15	10	— 5
10— 12.....	17,3— 19,7	20	10	—10
12— 16.....	19,7— 24,4	27	20	— 7
16— 20.....	24,4— 29,1	32	30	— 2
20— 30.....	29,1— 40,8	38	38	=
30— 40.....	40,8— 52,6	43	43	=
40— 60.....	52,6— 76,1	48	48	=
60—100.....	76,1—123,2	54	54	=
100—150.....	123,2—182,0	59	59	=
150—	182,0—	65	65	=
<i>Ogifta</i>				
— 4.....	— 7,5	10	10	=
4— 6.....	7,5— 9,9	15	10	— 5
6— 8.....	9,9— 12,4	21	20	— 1
8— 9.....	12,4— 13,6	25	20	— 5
9— 10.....	13,6— 14,8	25	25	=
10— 12.....	14,8— 17,2	29	25	— 4
12— 16.....	17,2— 22,0	33	30	— 3
16— 20.....	22,0— 26,7	37	36	— 1
20— 30.....	26,7— 38,4	41	41	=
30— 40.....	38,4— 50,2	45	45	=
40— 60.....	50,2— 73,7	49	49	=
60—100.....	73,7—120,8	54	54	=
100—150.....	120,8—179,6	59	59	=
150—	179,6—	65	65	=

I fråga om skatteskalan detaljer vill jag särskilt fästa uppmärksamheten vid följande.

Genom utvidgningen av det proportionella skiktet kommer även den nyss nämnda s. k. tudelningsgränsen att höjas från hittillsvarande 10 000 kronor

¹ Årsinkomsten är uträknad med de föreslagna högre ortsavdragen. Med nuvarande ortsavdrag i ortsgrupp III ligger årsinkomst ca 800 kronor lägre för gifta och ca 400 kronor lägre för ogifta.

beskattningsbar inkomst för makar till 16 000 kronor beskattningsbar inkomst, motsvarande en ungefärlig årsinkomst av 24 500 kronor. Med denna tudelningsgräns torde oförmånliga verkningar i inkomstskattehänseende av sambeskattningen bli sällsynta. Beaktas nämligen hustrus förvärvsavgift och det för makar gynnsamma sättet för beräkning av folkpensionsavgift, torde de fall där såväl hustruns inkomst som makarnas sammanlagda inkomst är så höga att en samtaxering leder till högre skatt än särtaxering bli mycket fåtaliga.

Vidare vill jag påpeka, att skatteskalen icke i något inkomstläge skärper marginalskatten, d. v. s. skatten på inkomstökning. I den mån inte marginalskatten sänkts är den oförändrad.

De föreslagna skatteskalornas individuella verkningar i olika inkomstlägen skall jag närmare beröra i ett senare avsnitt.

Socialförsäkringsavgifterna

I detta sammanhang vill jag även beröra problemet med folkpensionsavgifters och sjukförsäkringsavgifters uttagande i de lägsta inkomstlägena. Nuvarande regler leder till påföring av socialförsäkringsavgifter även vid så låga inkomster, att någon skattekraft icke anses föreligga. I och för sig kan goda skäl anföras för nuvarande ordning. Mot avgifterna svarar ju vissa förmaner för den avgiftspliktige. Häremot måste dock vägas de administrativa olägenheterna av beräkning, påföring och uppbörd av avgifter i dessa fall. För erforderlig kontroll avkrävs nämligen berörda avgiftspliktiga för närvarande deklARATIONER så snart bruttoinkomsten uppgår till 1 200 kronor. Från taxeringshåll har det varit ett starkt önskemål att denna gräns förskjuttes uppåt, så att den bättre sammanfaller med den gräns där inkomsten börjar beskattas. Ett stort antal deklARATIONER skulle bortfalla vid en sådan höjning till lättnad för såväl berörda inkomsttagare som taxeringsnämnderna. Det därav föranledda avgiftsbortfallet skulle bli förhållandevis obetydligt.

Gällande bestämmelser om påföring av folkpensionsavgifter och sjukförsäkringsavgifter innebär i huvudsak följande.

Folkpensionsavgift erlägges enligt 19 § lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering i princip av den som fyllt minst 18 och högst 66 år under förutsättning att hans till statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till minst 1 200 kronor. Avgiften beräknas efter 4 procent av den taxerade inkomsten men är maximerad till 600 kronor. För makar, som båda är i avgiftspliktig ålder, beräknas den nedre gränsen för avgiftspåföringen med hänsyn till deras sammanlagda taxerade inkomster. Den övre gränsen, 600 kronor, gäller beträffande sådana makar det sammanlagda beloppet av deras avgifter.

De angivna bestämmelserna innebär att avgift inte alls utgår för den som har en taxerad inkomst av 1 190 kronor medan avgiften vid 1 200 kronors

taxerad inkomst blir 48 kronor. Några avtrappningsregler som mildrar denna tröskel finnes icke.

1 200-kronorsgränsen infördes vid 1951 års riksdag (proposition nr 180, andra lagutskottets betänkande nr 29) samtidigt som gränsen för deklarationsplikts inträde höjdes från 600 kronor till 1 200 kronor. Som motiv framhölls bl. a. att det syntes föga rationellt att blott för pensionsavgifternas skull bibehålla proceduren med avlämnande av självdeklaration, taxering, debitering och uppbörd även beträffande personer med inkomster under den gräns vid vilken skyldighet att erlägga direkta skatter inträder. 1 200-kronorsgränsen fastställdes därför under hänvisning till då gällande lägsta kommunala ortsavdrag, nämligen 1 180 kronor för ogift i lägsta ortsgрупп.

Avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen är av tre slag, nämligen avgift för sjukvårdsförsäkring, avgift för försäkring för grundsjukpenning och avgift för försäkring för tilläggssjukpenning.

Avgift för sjukvårdsförsäkring erlägges av sjukkassememmar med en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst (eller för makar med en sammanlagd taxerad inkomst) av 1 200 kronor. De som åtnjuter folkpension i form av ålderspension, invalidpension eller sjukbidrag är dock befriade från avgiftsskyldighet.

Avgift för försäkring för grundsjukpenning erlägges av den som är försäkrad för grundsjukpenning. Försäkrad för grundsjukpenning är den som har en årsinkomst av förvärvsarbete av 1 200 kronor samt vidare kvinna — oberoende av inkomst — som är gift och sammanlever med sin man eller som sammanlever med barn under 16 år. Befrielse från avgift föreligger dock när den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten icke uppgår till 1 200 kronor. Beträffande makar avses här deras sammanlagda taxerade inkomst.

Avgift för försäkring för tilläggssjukpenning erlägges av medlem, som är försäkrad för sådan sjukpenning. Försäkrade är medlemmar, vilkas årsinkomst av tjänst uppgår till minst 1 800 kronor.

Avgifternas storlek bestämmes i princip icke av inkomstens storlek utan de är avvägda efter försäkringsmässiga principer. Avgifterna varierar därför mellan olika sjukkassor. I ett hänseende är avgifterna dock beroende av inkomstens storlek. Avgifterna för sjukvårdsförsäkringen och för försäkring för grundsjukpenning är nämligen maximerade till 2 procent av den taxerade inkomsten, och staten ersätter sjukkassorna för det avgiftsbortfall som uppkommer genom denna 2-procentregel.

1958 års socialförsäkringskommitté har i sitt betänkande om förtidspensionering och sjukpenningförsäkring m. m. (SOU 1961: 29) ingått på finansierings- och kostnadsfrågorna inom sjukförsäkringen. Kommittén föreslår vissa reformer inom sjukförsäkringen, bl. a. att den nedre inkomstgränsen för obligatorisk försäkring för grundsjukpenning höjes från 1 200 till 1 800 kronors årsinkomst av förvärvsarbete och att motsvarande gräns vid den obligatoriska tilläggssjukpenningförsäkringen ändras från nuvarande 1 800 kronor inkomst av anställning till 2 400 kronor inkomst av förvärvsarbete.

Kommittén diskuterar även frågan om en höjning av den nedre gränsen för avgiftsuttaget inom sjukvårdsförsäkringen, 1 200 kronors taxerad inkomst. Kommittén, som anser att denna fråga bör prövas i sammanhang med avgiftsskyldigheten till folkpensioneringen, framhåller dock, att den nuvarande avgiftsgränsen bör kunna höjas. Höjningen bör dock enligt kommittén begränsas till 1 800 eller möjligen 2 000 kronor taxerad inkomst.

Beträffande försäkringen för grundsjukpenning föreslås av 1958 års socialförsäkringskommitté bl. a. att inkomstgränsen för sådan försäkring höjes till 1 800 kronor inkomst av förvärvsarbete. Kommittén föreslår vidare, att avgiftsskyldigheten till grundsjukpenningförsäkringen inte längre skall vara anknuten till den taxerade inkomsten. Enligt förslaget skall avgift till denna försäkring erläggas av envar som är försäkrad för grundsjukpenning.

Såsom nyss nämnts talar bl. a. taxeringstekniska skäl för en höjning av den gräns vid vilken folkpensionsavgift börjar påföras. Med tillämpning av de principer som ligger till grund för den nuvarande 1 200-kronorsgränsen borde detta belopp ungefärligen fördubblas. Med hänsyn till de här förordade ortsavdragen och reglerna om avrundning nedåt av beskattningsbar inkomst till fullt 100-tal kronor motsvaras lägsta beskattningsbara inkomst, 100 kronor, av 2 350 — 2 449 kronor taxerad inkomst.

Jag förordar därför att gränsen för påföring av folkpensionsavgift bestämmas till 2 400 kronor, taxerad inkomst.

De skäl som här åberopats för en höjning av den gräns vid vilken folkpensionsavgift börjar påföras kan med samma styrka framföras för en höjning av motsvarande gräns för den i sjukförsäkringsavgiften ingående avgiften för sjukvårdsförsäkring. Denna avgift synes därför böra börja utgå först vid taxerade inkomster av 2 400 kronor.

Det bör måhända framhållas, att en sådan ändring av reglerna om avgiftspåföringen inte berör rätten till sjukvårdsförsäkring. Reglerna om vem som är sjukvårdsförsäkrad är nämligen fristående från reglerna om avgiftsbefrielse för dem, vilkas inkomster är låga. Genom den förordade reformen blir givetvis fallen av avgiftsbefrielse flera. Härigenom uppkommer ett mindre avgiftsbortfall för sjukvårderna. Denna fråga bör beaktas vid prövning av de förslag som 1958 års socialförsäkringskommitté framlagt i sitt förut omnämnda betänkande om förtidspensionering och sjukpenningförsäkring m. m.

Vad nu sagts innebär att förutsättningar skapas för fritagande av inkomster under 2 400 kronor från deklaraionsplikt. Jag återkommer närmarer till denna fråga i det följande.

En höjning av nedre gränsen för påföring av folkpensionsavgift aktualiserar det tröskelproblem som här föreligger och som omnämnts i det föregående.

När gränsen för avgiftspåföringen höjs till 2 400 kronor blir lägsta avgift 96 kronor och vägande skäl kan då anföras för att avgifterna trappas av

närmast inkomstgränsen. En sådan avtrappning erhålles om vid 2 400 kronors taxerad inkomst avgiften bestämmes till 10 kronor och vid högre inkomst ökas med en femtedel av inkomsten i vad den överstiger 2 400 kronor till dess att hela 4 procent av den taxerade inkomsten kan tas ut, d. v. s. vid 2 940 kronors taxerad inkomst.

De reformer jag här förordat skulle alltså innebära att folkpensionsavgift samt avgifter för sjukvårdsförsäkring erlægges blott av skattskyldiga med minst 2 400 kronors taxerad inkomst och att folkpensionsavgift upp till en taxerad inkomst av 2 940 kronor utgår efter en särskild avtrappningsskala. Kostnaderna för dessa åtgärder kan beräknas till omkring 15 miljoner kronor för år.

Omsättningskatten, folkpensionerna, barnbidragen

De lättnader på den direkta beskattningens område som jag i det föregående redovisat innefattar följande.

1. Införandet av enhetliga, högre ortsavdrag, där höjningarna varierar mellan 500 och 820 kronor för gift skattskyldig och mellan 250 och 410 kronor för ogift skattskyldig.

2. Nya skalor för den statliga inkomstkatten med betydande lindringar i marginalskattehänseende.

3. Befrielse från eller nedsättning av socialförsäkringsavgifter i de lägsta inkomstskikten, där inkomstskatt ej utgår.

Kostnaderna för dessa åtgärder blir, såsom framgår av det föregående, betydande. Höjningen av ortsavdragen, inberäknat slopandet av ortsgupperingen och kompensation till kommunerna, kostar sålunda för helt år 560 miljoner kronor. Det ökade bidraget till skattetyngda kommuner kostar 30 miljoner kronor. De förordade skatteskalorna leder till en minskning av statens inkomster med 520 miljoner kronor. Ändringarna i fråga om uttagandet av socialförsäkringsavgifter slutligen medför ett inkomstbortfall på 15 miljoner kronor. Sammanlagt skulle alltså minskningen av fysiska personers direkta skatter bli 1 125 miljoner kronor för år eller ungefär 20 procent av deras nuvarande statliga inkomstskatt. Dessa beräkningar avser förhållanden under år 1962.

Utrymmet för en skattesänkning är självfallet icke så stort som 1 100 miljoner kronor. En höjning av den indirekta beskattningen är därför en nödvändig förutsättning för förslagets genomförande. Såsom förut antytts bör denna förutsättning skapas genom en höjning av den allmänna varus-katten, den s. k. o m s ä t t n i n g s s k a t t e n. Denna utgår för närvarande efter 4 procent. Om detta procenttal höjes med två enheter till 6 procent kan, vid en samtidigt genomförd lättnad i den direkta beskattningen av den storleksordning, som jag här förordat, en årlig inkomstökning av 940 miljoner kronor beräknas med utgångspunkt från 1962 års förhållanden. — Anmärkas må att en skattesats av 6 procent motsvarar ca 6,38 procent vid s. k. öppen debitering (d. v. s. debitering på priset före tillägg av skatt).

Beloppet 940 miljoner kronor är ett bruttobelopp. Vissa utgifter kommer emellertid in i bilden. Omsättningsskatten på statens egna inköp kan sålunda uppskattas till 40 miljoner kronor för år. Nettot blir 900 miljoner kronor.

Även folkpensionerna och barnbidragen bör beaktas i detta sammanhang.

Folkpensionerna följer som bekant levnadskostnaderna genom en automatisk indexreglering. Omsättningsskattehöjningen medverkar till att utlösa ett nytt indextillägg till pensionerna. Varje sådant tillägg kostar för närvarande staten 40 miljoner kronor för år.

Barnbidragen är visserligen inte indexreglerade men bör likväl påverkas av förändringar i omsättningsskattens storlek. Så t. ex. höjdes de allmänna barnbidragen från 400 till nuvarande 450 kronor, när den 4-procentiga omsättningsskatten infördes. En naturlig följd av en höjning av procenttalet för omsättningsskatten är då att barnbidragen ånyo uppräknas.

Utöver det kompensatoriska föreligger som jag tidigare framhållit tillräckligt starka motiv för ett ökat stöd till barnfamiljerna. Jag vill därför förorda att, såsom ett led i de föreslagna skattereformerna, barnbidragen ökas med 100 kronor för år till 550 kronor. Kostnaderna härför beräknas till 175 miljoner kronor.

Motorbränslena

För bensin och motorbrännolja utgår dels särskild skatt (bensinskatt respektive brännoljeskatt) och dels allmän energiskatt. Däremot är dessa varor — liksom andra drivmedel och bränslen — undantagna från allmän varuskatt.

Bensinskatten utgår för närvarande med 33 öre per liter och brännoljeskatten med 30 öre per liter. Genom proposition nr 114 till innevarande års riksdag har framlagts förslag till ny förordning om brännoljeskatt. Enligt denna blir skatten i vissa fall 27 öre per liter och är i övrigt oförändrad, 30 öre per liter. Propositionen har ännu icke slutbehandlats av riksdagen. — Energiskatten utgör på bensin 9 öre och på motorbrännolja 2,5 öre per liter.

Bensin och motorbrännolja är sålunda undantagna från allmän varuskatt. Därest inga särskilda åtgärder vidtages, kommer de alltså icke att, såsom andra konsumtionsvaror, bli föremål för den skärpta indirekta beskattning, som mitt förslag att höja den allmänna varuskatten innebär. Praktiska skäl talar för att beskattningen av bensin och motorbrännolja fortfarande i sin helhet sker i särskild ordning vid sidan av den allmänna varuskatten. Emellertid bör det, såsom jag inledningsvis framhållit, icke ifrågakomma att dessa motorbränslen vid den föreslagna varuskatthöjningen förbilligas relativt sett ännu mera i förhållande till den varubeskattade konsumtionen. Jag vill i detta sammanhang även erinra om att, sedan varuskatten infördes, prisutvecklingen på bensin- och oljeområdet varit nedåtriktad.

En lämplig avvägning synes mig vara, att de särskilda skatterna på ben-

sin och motorbrännolja höjes så, att priserna på dessa varor kommer upp i den nivå, som skulle ha gällt om allmän varuskatt utgått. Detta innebär för bensen en skattehöjning med fem öre per liter och för motorbrännolja fyra öre per liter, vilket med nuvarande förbrukning kan beräknas medföra en inkomstökning av $(120 + 20)$ 140 miljoner kronor per år. Hur dessa skattehöjningar bör inverka på gällande restitutionsbestämmelser på området torde få avgöras i annat sammanhang.

I likhet med vad som gällt vid tidigare höjningar i drivmedelsbeskattningen bör skyldighet att erlagga en mot skattesatshöjningen svarande lager-skatt åvila dem, som icke är registrerade som skattskyldiga. Av praktiska skäl bör denna särskilda skattskyldighet icke gälla lager understigande 2 500 liter bensen och 400 liter motorbrännolja.

Vad jag nu föreslagit innebär i fråga om bensen en ändring av 2 § förordningen om bensinskatt; härjämte erfordras bestämmelser om lagerskatt. Beträffande brännoljeskatten har som tidigare nämnts riksdagen till behandling förslag till ny brännoljeskatteförordning. Med hänsyn till att frågan om brännoljeskattens utformning sålunda är föremål för riksdagens prövning, torde Kungl. Maj:t få hemställa, att riksdagen — vid bifall till förslaget om höjning av skatten på motorbrännolja — måtte vidtaga härmed sammanhängande ändringar i brännoljeskatteförordningen med avseende på skattesatser och lagerskatt.

Skattelättnadernas storlek

En sammanfattning av vad jag här sagt visar följande:

Lättnader i den direkta beskattningen	1 125		milj. kr.
Ökade barnbidrag	175		» »
Indextillägg till folkpensionärerna	40	1 340	» »
Avgår: Ökning i den indirekta beskattningen.....		1 040	» »
Effektiv skattesänkning.....		300	milj. kr.

Hur lättnaderna i den direkta beskattningen kommer att fördela sig på olika personer blir givetvis beroende på ett flertal olika faktorer, framför allt inkomstens storlek, civilstånd, antalet barn, hemortskommunens ortsgrupp. Några exempel kan anges.

En familj med 2 barn och bosatt i ortsgrupp III får skatteminskning och ökade barnbidrag med sammanlagt omkring 390 kronor, när inkomsten ligger mellan 6 000 och 14 000 kronor. Är familjen bosatt i ortsgrupp V vinner familjen i stället omkring 315 kronor. Är det i stället fråga om en familj utan barn blir skattesänkningen ca 190 resp. 115 kronor.

I förhållande till nuvarande skatt innebär de föreslagna lättnaderna för familj med två barn som har mellan 14 000 och 25 000 kronors inkomst ungefär 18—21 procent av nuvarande skatt minskad med barnbidrag om fråga är om ortsgrupp III. I ortsgrupp V rör det sig i stället om 15—18 procent.

Med stigande inkomst sjunker sedan procenttalen. Skattelättnaden är således blott 12 procent resp. 11 procent om familjen i stället har 35 000 kronors inkomst. I de högsta inkomstlägena rör det sig om ca en procent.

För makar utan minderåriga barn ligger de största skattelättnaderna, räknade i procent, dels i inkomstläget 6 000—8 000 kronor och dels i 20 000—30 000 kronorsklassen. Denna senare grupp vinner förhållandevis mycket på utvidgningen av det proportionella skiktet i skalan för den statliga inkomstskatten.

I övrigt torde få hänvisas till tre sammanställningar, som fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende såsom *Bihang A, B och C*.

Lättnaden i den direkta beskattningen reduceras i viss mån av höjningen av den indirekta beskattningen. Denna höjning motsvarar dock i allmänhet icke minskningen i den direkta skatten. Som exempel kan nämnas, att för en tvåbarnsfamilj i ortsgrupp III höjningen av omsättningsskatten kan beräknas föranleda en ökad utgift av ca 150 kronor vid 10 000 kronors årsinkomst, ca 250 kronor vid 20 000 kronors årsinkomst och ca 350 kronor vid 30 000 kronors årsinkomst. Den kvarstående skattelättnaden blir alltså i dessa fall likväl icke mindre än ca 250, 575 resp. 900 kronor.

Förslag till erforderliga författningsändringar för lagstiftning enligt de riktlinjer jag här angivit har upprättats inom finansdepartementet. Beträffande utformningen av författningsbestämmelserna kan i huvudsak hänvisas till det förut sagda. Några speciella frågor skall jag dock beröra i det följande.

Speciella frågor

Taxeringsförordningen (deklarationsgränsen). I 22 § 1 mom. taxeringsförordningen finnes reglerna om skyldighet att avlämna självdeklaration. Bestämmelserna innebär i princip att deklarationsskyldighet inträder så snart bruttoinkomsterna är så stora att beskattningsbar inkomst kan uppkomma eller när bruttoförmögenheten uppnår den beloppsgräns där taxering till förmögenhetsskatt blir aktuell.

Beträffande enskild person som varit bosatt i riket hela året stadgas sålunda bl. a. att deklarationsskyldighet föreligger, när hans bruttointäkter av en eller flera förvärvskällor uppgått till sammanlagt minst 1 200 kronor. Denna beloppsgräns tillkom år 1951 (proposition nr 180, bevillningsutskottets betänkande nr 46) och bör ses mot bakgrunden av då gällande ortsavdrag. Enligt beslut av 1950 års riksdag hade nämligen lägsta ortsavdraget (ogift i dyrortsgrupp I) fastställts till 1 180 kronor. Lägsta belopp för beskattningsbar inkomst fastställdes samtidigt till 20 kronor.

Vid tillkomsten av 1951 års bestämmelser om deklarationsplikt uttalades i propositionen bland annat, att skyldighet att deklarerera i princip bör föreskrivas endast, då så är påkallat med hänsyn till skatteförfattningarna, och att det torde vara tillräckligt att denna skyldighet inträder vid uppnåendet

av den inkomst som lägst kan föranleda åsättande av beskattningsbar inkomst.

Samtidigt som deklarationspliktsgränsen höjdes till 1 200 kronors bruttoinkomst fastställdes, såsom förut nämnts, den gräns vid vilken folkpensionsavgift börjar påföras till samma belopp.

Vid tillkomsten av 1951 års bestämmelser kunde bruttoinkomsten samtidigt utgöra den taxerade inkomsten. Så blev nämligen fallet, om den skattskyldige inte hade några avdrag att göra. I detta hänseende har numera en ändring skett i det att vissa schablonavdrag införts. Av schablonavdragen är närmast det allmänna avdraget för sjukförsäkringsavgift samt för liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringspremier av intresse i detta sammanhang. Envar enskild (fysisk) person, som varit bosatt i Sverige hela beskattningsåret, är sålunda berättigad till avdrag för avgifter och premier av nämnda slag med ett belopp av 150 kronor om han är ogift samt med 300 kronor för den som är gift.

Det sagda innebär att en taxerad inkomst som svarar mot lägsta ortsavdrag i enlighet med vad jag i detta sammanhang förordat, d. v. s. 2 250 kronor, inte kan uppkomma för den som är bosatt i riket förrän hans bruttoinkomster uppgår till minst 2 400 kronor. För att beskattningsbar inkomst skall påföras honom måste vidare den taxerade inkomsten med minst 100 kronor överstiga ortsavdraget, eftersom beskattningsbar inkomst numera avrundas nedåt till fullt hundratal kronor.

Härav skulle i och för sig följa att gränsen för deklarationsplikt skulle kunna höjas till 2 500 kronors bruttoinkomst. Ett belopp av 2 400 kronor torde emellertid såsom svarande emot en månadsinkomst av jämnt 200 kronor (för närvarande jämnt 100 kronor) lättare komma att ingå i det allmänna medvetandet. Jag får därför förorda, att nämnda gräns bestämmas till 2 400 kronor. Härav föranledes ändring i 22 § 1 mom. första stycket punkt 3) taxeringsförordningen.

I taxeringsförordningen torde såsom en följd av den föreslagna ändringen av gränsen för påföring av socialförsäkringsavgifter ändring jämväl böra ske av 68 § i fråga om införing i taxeringslängd av taxerad inkomst, när beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

Höjningen av deklarationsgränsen medför, att en väsentlig grupp befrias från deklarationsskyldighet.

Uppbördsförordningen (källskattetabellerna). Sloandet av ortsgruppsindelningen och höjningen av den nedre gränsen för påföring av folkpensions- och sjukförsäkringsavgifter påverkar uppbördsförordningens bestämmelser om källskattetabellernas konstruktion. Ändringar torde sålunda behöva vidtagas i 4 § 1 och 3 mom. samt 5, 8 och 15 §§ uppbördsförordningen.

I vissa fall kommer en person med lägre taxerad inkomst än 2 400 kronor att bli påfordrad sjukförsäkringsavgifter. Avgift för försäkring för grundsjukpenning och för tilläggsjukpenning avses nämligen kunna ifrågakomma oberoende av den taxerade inkomstens storlek. Har den försäkrades månads-

inkomst varit så låg, att den inte föranlett källskatteavdrag, kommer avgifterna likväl att påföras och får erläggas i form av kvarstående skatt.

Slopandet av ortsgrupperingen kommer att i uppbördshänseende leda till en betydande förenkling. Källskattetablerna är nämligen upprättade olika för varje ortsgrupp och olika för förekommande utdebiteringar (i hela kronotal). För inkomståret 1961 användes sålunda 9 olika tabeller i ortsgrupp II, 9 i ortsgrupp III, 10 i ortsgrupp IV och 12 i ortsgrupp V, sammanlagt 40. Om skillnaden i ortsgrupper ej funnits hade blott 15 olika tabeller erfordrats. Reformen kan därför i detta hänseende väntas leda till avsevärda lättnader inte minst för arbetsgivarna vid verkställandet av källskatteavdrag för de anställda.

I detta sammanhang synes även en mindre ändring av redaktionell art böra vidtagas i 15 § uppbördsförordningen för att anpassa författningsrummet till motsvarande bestämmelser i kommunalskattelagen. Likaså synes punkt 6 av anvisningarna till förordningens 39 § kunna upphävas såsom inaktuell efter tillkomsten av förordningen om sjömansskatt.

Lagen om folkpensionering. Förslaget om höjning av nedre gränsen för påföring av folkpensionsavgift föranleder ändring i 19 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering. Dessa lagrum synes i förtydligande syfte böra ändras jämväl i ett annat avseende.

Folkpensionsavgift för makar beräknas så att makarnas sammanlagda avgifter icke överstiger 600 kronor. Samma övre gräns gäller för ensamstående. Från och med 1961 års taxering kan förekomma att även ogifta personer samtaxeras. Om samtaxering sker skall beträffande de samtaxerade de för gift skattskyldig gällande bestämmelserna tillämpas såväl vid taxering som vid debitering, däri inräknat påföring av folkpensionsavgifter. Eftersom ordalagen i 19 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering möjligen kan ge anledning till tvekan på denna punkt vill jag förorda en omformulering i förtydligande syfte.

Lagen om sjukförsäkring. De av mig förordade ändringarna i fråga om påföringen av sjukförsäkringsavgifter föranleder i och för sig ändringar av vissa bestämmelser i sjukförsäkringslagstiftningen. Dessa torde böra vidtagas i samband med pågående omarbetning av socialförsäkringslagstiftningen, varom förslag kan väntas till 1962 års vårriksdag och alltså innan de nya avgifterna första gången skall slutligt debiteras. — De för utarbetande av källskattetabeller erforderliga författningsändringarna berör blott uppbördsförordningen och har beaktats i det författningsförslag, som upprättats inom finansdepartementet.

Sjömansskatten. Sedan år 1959 erlägger sjömän en särskild sjömansskatt, som ersätter statlig och kommunal inkomstskatt samt folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift för löneinkomsten ombord på svenskt fartyg. Sjömansskatt utgår för sjömän som är bosatta i Sverige, Danmark, Finland eller Norge efter särskilda tabeller, en för närfart och en för fjärrfart. Övriga sjömän erlägger sjömansskatt med 15 procent av kontantlönen.

Sjömansskatten avdrages från månadslönen genom redarens försorg och skiljer sig från den vanliga källskatten därigenom att den är definitiv. Deklaration och taxering av sjömansinkomst sker inte.

Sjömansskattetabellerna är fogade vid förordningen om sjömansskatt och är alltså fastställda av riksdagen. De tabeller som gäller under år 1961 fastställdes vid 1959 års höstriksdag i samband med sänkningen av den statliga inkomstskatten och införandet av den allmänna varuskatten. Därefter har 1961 års riksdag (proposition nr 6, bevillningsutskottets betänkande nr 6) beslutat nya sjömansskattetabeller, som är avsedda att tillämpas från och med årsskiftet 1961/62.

Sjömansskatten är i olika hänseenden direkt avvägd med hänsyn till beskattningen i land. I proposition 1961:6 har grunderna för tabellerna utförligt redovisats och jag torde i detta hänseende få hänvisa till nämnda proposition och den därvid fogade promemorian angående de då föreslagna sjömansskattetabellerna. Dock vill jag särskilt nämna, att sjömansskattetabellerna i väsentliga delar bygger på källskattetabellen för år 1961, ortsgrupp III, kommunal utdebitering 15 kronor per skattekrona.

Sambandet mellan skatten i land och sjömansskatten bör nu föranleda, att sloandet av dyrortsgrupperingen, höjningen av ortsavdragen, de ändrade skalorna för den statliga inkomstskatten samt ändringarna i fråga om påföring av folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift beaktas även i sjömansskattetabellerna. Jag förordar därför, att sjömansskatten i motsvarande mån sänkes. Därvid bör grunderna för sjömansskattetabellernas konstruktion i övrigt lämnas oförändrade.

Möjligt är emellertid att sänkningen av sjömansskatten bör föranleda en omreglering av bestämmelserna om kommunernas del i sjömansskatten. Denna fråga torde få upptagas i anslutning till att kommunernas fulla kompensation för övriga skattesänkningar anmäles.

I fråga om det tekniska genomförandet av skattesänkningen för sjömännen vill jag anföra följande.

Det är icke praktiskt möjligt att utarbeta förslag till nya tabeller i sådan tid att de kan underställas 1961 års riksdag. Om beslutet rörande nya sjömansskattetabeller uppskjutes till nästa års riksdag, innebär detta även, att sjömännen får del av skattesänkningen först vid en senare tidpunkt än de eljest skulle kunna få. Eftersom sjömansskatten är en definitiv källskatt bör ett sådant uppskov om möjligt undvikas.

Ett snabbare fastställande och ikraftträdande av de nya tabellerna uppnås emellertid om Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att på grundval av å ena sidan de i proposition 1961:6 angivna grunderna och å andra sidan de i nu förevarande sammanhang beslutade ändringarna i skattelagstiftningen utarbeta och fastställa nya sjömansskattetabeller att ersätta tidigare gällande. Med hänsyn till att fråga är om ett rent tekniskt tabellarbete får jag föreslå att Kungl. Maj:t hos riksdagen anhåller om sådant bemyndigande.

Förordningen om allmän varuskatt. På samma sätt som gällde vid införandet av den allmänna varuskatten erfordras vid en höjning av denna skatt

särskilda bestämmelser som reglerar beskattningen under övergången till den nya ordningen. Såsom jag kommer att närmare beröra i nästa avsnitt bör den högre skatteprocenten för omsättningsskatten gälla från och med den 1 januari 1962. Enligt förordningens bestämmelser kommer detta att innebära att dagen för skattskyldighetens inträde, d. v. s. i regel betalningens erläggande, blir avgörande för skattesatsens storlek. Om betalning för vara erlägges under innevarande år beräknas omsättningsskatten efter 4 procent. Sker betalningen först efter årsskiftet kommer i regel omsättningsskatten att beräknas efter 6 procent.

I överensstämmelse med vad som stadgades vid varuskatteförordningens antagande bör de nya bestämmelserna dock inte tillämpas i fråga om tillhandahållande av vara eller tjänsteprestation inom riket före den 1 december 1961 eller på grund av skriftligt avtal med bestämt pris, som slutits före den 2 november 1961. Sker import på grundval av sådant avtal bör — likaledes enligt mönster från 1959 års lagstiftning — fordras att avtalet anmäles till generaltullstyrelsen före den 1 januari 1962. Vid postprenumeration bör slutligen inbetalning till postverket före årsskiftet i nu förevarande hänseende godtagas som betalnings erläggande, även om postverkets redovisning av prenumerationsmedlen sker först efter årsskiftet.

Enligt de ursprungliga övergångsbestämmelserna till varuskatteförordningen förelåg skattefrihet vid tillhandahållande av vara eller tjänsteprestation inom riket enligt före den 16 oktober 1959 slutet skriftligt avtal, däri vederlaget blivit till beloppet fastställt. Denna bestämmelse innebär att, om avtal avseende uthyrning eller underhåll av vara slutits på sätt som nu nämnts att gälla tills vidare, skattefrihet föreligger så länge avtalet löper utan ändring. Frågan om tillämpningen av dessa övergångsbestämmelser i det fall avtalet gäller för viss bestämd tid och automatiskt förnyas på grund av underlåten uppsägning har varit föremål för regeringsrättens prövning i anledning av överklagande av ett av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked. Enligt regeringsrättens utslag bör underlåten uppsägning icke anses innebära att nytt avtal slutits. Härav följer att, om det ursprungligen slutna avtalet uppfyller de i övergångsbestämmelserna uppställda villkoren, skattefrihet föreligger så länge avtalet löper på oförändrade villkor.

Vid varuskatteförordningens ikraftträdande förelåg skäl för att i de skattskyldigas intresse övergångsvis undantaga nu nämnda slags avtal från beskattning. Parterna borde få tillfälle att, innan omsättningsskatt uttogs, ändra avtalsvillkoren i enlighet med de nya förhållandena. Uppenbarligen avsågs inte, att skattefriheten skulle bestå efter utgången av löpande avtalsperiod. Tillhandahållande av tjänsteprestation enligt sådant avtal bör därför nu inrymmas under beskattningen från och med den dag efter utgången av år 1961, då avtalet skulle kunna upphöra att gälla, om avtalet med iakttagande av gällande uppsägningvillkor uppsagts den 1 december 1961.

Skattskyldig, vars räkenskapsår (beskattningsår) icke sammanfaller med kalenderår, kommer att vid någon av 1962, 1963 eller 1964 års taxeringar bli

beskattad för tid såväl före som efter årsskiftet 1961/62. Därvid bör skatten beräknas efter fyra procent för tid före år 1962 och efter sex procent för tid därefter.

Undantag från denna regel synes böra ske beträffande jordbrukare. Dessa avger i allmänhet självdeklaration för kalenderår. I begränsad omfattning förekommer emellertid räkenskapsenlig redovisning av jordbruksrörelse och i sådana fall kan även på jordbrukets område förekomma s. k. brutna räkenskapsår. 1962 års taxering till allmän varuskatt kan därför i något undantagsfall avse räkenskapsår som utlöper under tiden 1 januari—28 februari 1962. Praktiska skäl talar för att skattehöjningen icke skall tillämpas i sådana fall, utan debiteringen av allmän varuskatt på grundval av 1962 års taxering bör beträffande jordbrukare alltid kunna ske efter fyra procent för hela den taxerade skattepliktiga omsättningen. Vid 1963 och följande års taxeringar bör däremot jordbrukare följa de vanliga reglerna på området.

De undantagsbestämmelser som i nu angivna hänseenden erfordras torde inrymmas i särskilda övergångsbestämmelser till ändringarna i varuskatteförordningen.

Emellertid vill jag i detta sammanhang även ta upp frågan om vissa närmast tekniska ändringar i nämnda förordning.

Preliminär allmän varuskatt inbetalas i regel varannan månad. Efter beskattningsårets utgång sker därefter i samband med den vanliga inkomsttaxeringen taxering till allmän varuskatt. Om det vid taxeringen visar sig att för litet varuskatt inbetalts preliminärt, utfärdas *d e b e t s e d e l* å kvarstående allmän varuskatt. Blir taxeringen sedermera höjd utfärdas debetsedel å tillkommande allmän varuskatt.

Om däremot den preliminärt inbetalade varuskatten överensstämmer med eller överstiger vad den skattskyldige har att erlægga enligt taxeringen, behöver författningsenligt ingen debetsedel utfärdas. Eventuellt överskjutande belopp restitueras av länsstyrelsen.

I de skattskyldigas intresse bör debetsedel utfärdas, även om kvarstående skatt icke uppkommit. Genom sådan debetsedel får den skattskyldige underrättelse om hur taxeringen fastställts. Ett rutinemässigt utfärdande av debetsedlar till alla dem som blivit taxerade till varuskatt synes därjämte ur administrativ synpunkt vara att föredra framför nuvarande ordning.

Med hänsyn härtill får jag förorda, att 53 § förordningen om varuskatt ändras i enlighet med det sagda.

Enligt beslut av 1960 års riksdag utgår alltsedan halvårsskiftet 1960 *k o s t n a d s e r s ä t t n i n g* till skattskyldiga, som har att inbetala preliminär allmän varuskatt. Ersättningen avdrages av den skattskyldige för varje redovisningsperiod vid inbetalning av skatten. Ersättningen beräknas efter en fallande skala på det skattebelopp som förfallit till betalning. Förutsättning för kostnadsersättning är att den skattepliktiga omsättningen för den redovisningsperiod, som inbetalningen avser, överstiger 4 000 kronor.

I sådant fall utgår ersättning med ett fast grundbelopp av 15 kronor jämte ett rörligt tilläggsbelopp, motsvarande 3 procent av den uträknade skatten för den del av omsättningen, som överstiger 4 000 men ej 30 000 kronor, 0,5 procent av den uträknade skatten å den del av omsättningen, som överstiger 30 000 men ej 150 000 kronor, och 0,25 procent av den uträknade skatten å den del av omsättningen, som överstiger 150 000 kronor.

Erfarenheterna från bestämmelsernas tillämpning aktualiserar en ändring av metoden för beräkning och lämnande av kostnadsersättning. Eftersom varuskatt i regel inbetalas sex gånger om året, varje gång för en redovisningsperiod om två månader, innebär ersättningsbestämmelserna, att en årsomsättning på upp till 24 000 kronor (skatt 960 kronor) för närvarande i regel inte berättigar till någon ersättning. Om den skattskyldige däremot har att redovisa skatt blott en gång årligen, kommer ersättning att utgå redan vid en årsomsättning av 4 001 kronor. Ersättningsarnas storlek blir genomgående olika beroende på om redovisningsperioden är två eller tolv månader. Helt allmänt kan vidare sägas att ersättningsbeloppen för mindre rörelser är förhållandevis små. Å andra sidan uppgår ersättningarna i vissa fall till tiotusentals kronor.

Det har även visat sig att de skattskyldiga i stor utsträckning beräknar dem tillkommande ersättning felaktigt, ehuru riksskattenämnden utfärdat särskilda tabeller för ersättningsberäkning. Härav har föranletts åtskillig skriftväxling och efterkrav eller restitutioner av småbelopp.

De nämnda förhållandena torde böra föranleda en omläggning av ersättningsbestämmelserna. Å ena sidan bör ersättningen beräknas i efterhand på grundval av deklarerad skattepliktig årsomsättning och i samband med debitering av slutlig allmän varuskatt. Å andra sidan synes ersättningsgrunderna böra justeras så att ersättningsbeloppen ökar något för smärre rörelser och att ersättning utgår även vid skattepliktig omsättning under nuvarande minimibelopp. För att statens kostnader för ersättningarna skall bibehållas vid oförändrad nivå synes böra införas ett maximibelopp för ersättningarna, förslagsvis 3 000 kronor. Med detta förfarande vid beräkning av ersättningarna vinner man även den fördelen att kostnadsersättnings storlek endast anknyter till omsättnings storlek och blir oberoende av skatteuttaget.

Inom finansdepartementet har utarbetats förslag till ersättningsbestämmelser i enlighet med de riktlinjer jag här angivit. Enligt dessa bestämmelser kommer ersättning att utgå till alla rörelseidkare, som taxeras till allmän varuskatt, hur liten omsättningen än är. Vidare kommer något högre ersättningar än för närvarande att utgå vid omsättning upp till ca 170 000 kronor. I stort sett oförändrad ersättning erhålles för större omsättningar intill 26,7 miljoner kronor, där ersättningsmaximum 3 000 kronor uppnås. Statens kostnader för ersättningarna torde bli ungefär oförändrade.

Jag får förorda att detta förslag godtages. Det bör dock icke gälla beträffande 1962 års taxering till allmän varuskatt och genom särskilda övergångsbestämmelser bör tillses att, vid beräkning av ersättning vid 1963 el-

ler 1964 års taxering för den som då redovisar omsättning från tid före år 1962, ersättningsbeloppet icke fastställs så lågt att skattskyldig blir tvungen att återbetala ersättning, som han enligt före årsskiftet 1961/62 gällande regler avdragit vid skattens inbetalande.

Ikraftträdandet. De nu föreslagna reformerna bör sättas i kraft snarast möjligt och således redan från och med den 1 januari 1962.

Även i fråga om källskatten under år 1962 bör de nya reglerna beaktas. Härför erfordras emellertid särskilda åtgärder.

Löntagare och andra, för vilka källskatten beräknas och avdrages av arbetsgivarna (preliminär A-skatt), erhåller senast under andra hälften av januari månad debetsedel jämte ett exemplar av den skattetabell som skall användas vid beräkningen av skatteavdraget. Debetsedeln och skattetabellen överlämnas av löntagaren till arbetsgivaren. Under januari och, då särskilda förhållanden därtill föranleder, jämväl under februari får dock skatteavdrag i stället beräknas efter den debetsedel och den skattetabell, som användes under nästföregående år.

Skattetablerna fastställs av riksskattenämnden. Arbetet med iordningställande, tryckning och distribution av tabellerna pågår under höstmånaderna. I början av november månad igångsättes själva tryckningen. Distributionen sker successivt och avslutas omkring årsskiftet.

För att de nya skatteskalorna skall kunna användas vid källskatten måste nya skattetabeller distribueras. Förberedelserna för detta arbete kan igångsättas så att de nya tabellerna förmodligen kan vara i användning fr. o. m. den avlöningsutbetalning som sker närmast efter februari månads utgång, d. v. s. från den tidpunkt efter vilken avdrag inte längre får ske enligt föregående års tabell. — Det bör understrykas, att den skatt, som för mycket avdragits vid avlöningsutbetalningar innan den nya skattetabellen användes, kommer den skattskyldige tillgodo vid slutavräkningen i form av överskjutande preliminär skatt eller minskning av kvarstående skatt.

Samma problem förelåg i samband med införande av nya källskattetabeller i anledning av beslutet under hösten 1959 om sänkning av den statliga inkomstskatten. De nya tabellerna kunde då planenligt distribueras så att de kom till användning i mars 1960.

Liksom då skedde, synes utbytet av skattetabeller kunna ordnas i administrativ väg utan särskilda författningsbestämmelser. På riksskattenämnden ankommer sålunda att ombesörja fastställandet av de nya tabellerna. Givetvis behöver blott de delar av tabellerna, som beröres av de nya skatteskalorna, omtryckas.

På sätt skedde förra gången bör de nya skattetablerna kunna lämnas direkt till arbetsgivarna. Med hjälp av postverkets förteckning över arbetsgivare kan direkt kontakt tas med flertalet arbetsgivare för tabellbytet. Vidare bör de nya tabellerna hållas tillgängliga på postanstalterna.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter torde det vara lämpligt att inte nu fastställa exakt datum för de nya tabellernas ikraftträdande. Det bör i stället få ankomma på Kungl. Maj:t att förordna härom. Författningsförslagen har utformats i enlighet härmed.

I fråga om preliminär B-skatt kommer de nya skatteskalorna att automa-

tiskt gälla fr. o. m. årsskiftet i den mån särskild beräkning av sådan skatt skall äga rum, t. ex. om den skattskyldige avgivit preliminär självdeklaration. Vad andra fall angår synes det inte vara anledning att göra avsteg från huvudregeln i 13 § 1 mom. uppbördsförordningen, som innebär att den preliminära B-skatten skall utgå med belopp, motsvarande den slutliga skatt som påförts den skattskyldige under nästföregående år.

Även i fråga om ikraftträdandet av nya sjömansskattetabeller torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att förordna därom. Givetvis bör ikraftträdandet äga rum så snart de nya tabellerna hunnit utsändas till fartygen.

Sammanfattning

I det föregående har jag redovisat de olika åtgärder på beskattningens område, som enligt min mening bör genomföras nu. Å ena sidan står lättnader i den direkta beskattningen om sammanlagt ca 1 340 miljoner kronor om året främst genom höjda Ortsavdrag, skattegrupperingens avskaffande och lägre marginalskatter samt höjda barnbidrag. Å andra sidan står en ökning av den indirekta beskattningen med ca 1 040 miljoner kronor per år genom höjning av den allmänna varuskatten och skatterna på motorbränslen. Tillsammans innebär åtgärderna en minskad skattebelastning med ca 300 miljoner kronor om året.

De sålunda föreslagna skattelättnaderna och förskjutningen till indirekt beskattning medför i alla inkomstlagen att den sammanlagda skatten sänkes. Höjningen av varuskatten motsvarar i allmänhet icke minskningen av den direkta beskattningen.

Breddningen av det proportionella skiktet och höjningen av gränsen för folkpensions- och sjukförsäkringsavgifter medför — i förening med de höjda Ortsavdragen — relativt betydande skattelättnader för de medelstora och små inkomsttagarna. Störst blir lättnaden för barnfamiljer i dessa inkomstlagen. Höjningen av gränsen för deklarationsskyldighet innebär vidare att antalet deklarationspliktiga minskar väsentligt.

Allmän enighet bör enligt min mening kunna råda om önskvärdheten av de nu förordade skattereformerna. Som jag förut understrukt kan de inte anses innefatta något föregripande av allmänna skatteberedningens tidskrävande arbete. Angelägenheten att reformerna skall kunna sättas i kraft redan från och med nästa år jämte olägenheten av en lång tidspersiod mellan förslag och ikraftträdande av förändringen i den indirekta beskattningen har fällt utslaget, när det gällt tidpunkten för förslagets framläggande. Ett uppskov med propositionen till 1962 års vårriksdag innebär att de tillänkta skattelättnaderna kan genomföras tidigast år 1963.

Departementschefens hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att

dels antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

3) lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering;

4) förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt;

5) förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 (nr 372) om bensinskatt;

6) förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272); samt

7) förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623);

dels, vid antagande av förslaget under punkt 5, vidtaga därmed sammanhängande ändringar i förordningen om brännoljeskatt;

dels ock godkänna de grunder för nya sjömansskattetabeller som angivits i det föregående samt bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med dessa grunder upprätta och fastställa nya sjömansskattetabeller och förordna att dessa från och med lämplig tidpunkt skall ersätta äldre sjömansskattetabeller.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Olof Sundström

**Sammanlagd inkomstskatt reducerad med utgående barnbidrag enligt
nuvarande ordning och enligt propositionen**

Gift med två barn. Kommunal utdebitering 15 kr. per skattekrona.

Årsinkomst (exkl. barn- bidrag)	Ortsgrupp III				Ortsgrupp V			
	Nuvarande skatt	Skatt enl. prop.	Skatte- minskning (kol. 2— kol. 3)		Nuvarande skatt	Skatt enl. prop.	Skatte- minskning (kol. 6— kol. 7)	
			kr.	%			kr.	%
kr.	kr.	kr.	kr.	%	kr.	kr.	kr.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
4 000	— 673	— 873	200	.	— 673	— 873	200	.
6 000	— 164	— 550	386	.	— 236	— 550	314	.
8 000	403	15	388	96,3	328	15	313	95,4
10 000	939	551	388	41,3	866	551	315	36,4
12 000	1 483	1 094	389	26,2	1 409	1 094	315	22,4
14 000	2 016	1 626	390	19,3	1 943	1 626	317	16,3
16 000	2 616	2 147	469	17,9	2 530	2 147	383	15,1
18 000	3 285	2 666	619	18,8	3 183	2 666	517	16,2
20 000	3 996	3 164	832	20,8	3 872	3 164	708	18,3
25 000	5 955	4 817	1 138	19,1	5 817	4 817	1 000	17,2
30 000	8 153	6 904	1 249	15,3	7 999	6 904	1 095	13,7
35 000	10 518	9 269	1 249	11,9	10 364	9 269	1 095	10,6
40 000	12 883	11 634	1 249	9,7	12 729	11 634	1 095	8,6
50 000	18 037	16 753	1 284	7,1	17 869	16 753	1 116	6,2
60 000	23 541	22 222	1 319	5,6	23 359	22 222	1 137	4,9
80 000	34 940	33 579	1 361	3,9	34 741	33 579	1 162	3,3
100 000	47 120	45 759	1 361	2,9	46 921	45 759	1 162	2,5
150 000	78 744	77 348	1 396	1,8	78 531	77 348	1 183	1,5
200 000	112 278	110 840	1 438	1,3	112 048	110 840	1 208	1,1

Anm. Med sammanlagd skatt avses statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt, folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift.

Sammanlagd inkomstskatt enligt nuvarande ordning och enligt propositionen. Ortsgrupp III

Kommunal utdebitering 15 kr. per skattekrona.

Årsinkomst kr.	Gift utan barn				Ogift utan barn			
	Nuvarande skatt kr.	Skatt enligt prop. kr. <small>31</small>	Skatte- minskning		Nuvarande skatt kr.	Skatt enligt prop. kr.	Skatte- minskning	
			kr.	%			kr.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
4 000	227	227	—	—	626	532	94	15,0
6 000	736	550	186	25,3	1 169	1 074	95	8,1
8 000	1 303	1 115	188	14,4	1 736	1 606	130	7,5
10 000	1 839	1 651	188	10,2	2 377	2 143	234	9,8
12 000	2 383	2 194	189	7,9	3 103	2 851	252	8,1
14 000	2 916	2 726	190	6,5	3 882	3 566	316	8,1
16 000	3 516	3 247	269	7,7	4 702	4 333	369	7,8
18 000	4 185	3 766	419	10,0	5 572	5 128	444	8,0
20 000	4 896	4 264	632	12,9	6 441	5 944	497	7,7
25 000	6 855	5 917	938	13,7	8 710	8 123	587	6,7
30 000	9 053	8 004	1 049	11,6	11 160	10 544	616	5,5
35 000	11 418	10 369	1 049	9,2	13 652	13 037	615	4,5
40 000	13 783	12 734	1 049	7,6	16 211	15 582	629	3,9
50 000	18 937	17 853	1 084	5,7	21 543	20 907	636	3,0
60 000	24 441	23 322	1 119	4,6	27 208	26 565	643	2,4
80 000	35 840	34 679	1 161	3,2	38 822	38 161	661	1,7
100 000	48 020	46 859	1 161	2,4	51 002	50 341	661	1,3
150 000	79 644	78 448	1 196	1,5	82 710	82 032	678	0,8
200 000	113 178	111 940	1 238	1,1	116 345	115 646	699	0,6

Anm. Med sammanlagd skatt avses statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt, folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift.

Sammanlagd inkomstskatt enligt nuvarande ordning och enligt propositionen. Ortsgrupp V

Kommunal utdebitering 15 kr. per skattekrona.

Årsinkomst kr.	Gift utan barn				Ogift utan barn			
	Nuvarande skatt kr.	Skatt enligt prop. kr.	Skatte- minskning		Nuvarande skatt kr.	Skatt enligt prop. kr.	Skatte- minskning	
			kr.	%			kr.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
4 000	227	227	—	—	590	532	58	9,8
6 000	664	550	114	17,2	1 131	1 074	57	5,0
8 000	1 228	1 115	113	9,2	1 694	1 606	88	5,2
10 000	1 766	1 651	115	6,5	2 325	2 143	182	7,8
12 000	2 309	2 194	115	5,0	3 049	2 851	198	6,5
14 000	2 843	2 726	117	4,1	3 824	3 566	258	6,7
16 000	3 430	3 247	183	5,3	4 638	4 333	305	6,6
18 000	4 083	3 766	317	7,8	5 506	5 128	378	6,9
20 000	4 772	4 264	508	10,6	6 371	5 944	427	6,7
25 000	6 717	5 917	800	11,9	8 635	8 123	512	5,9
30 000	8 899	8 004	895	10,1	11 078	10 544	534	4,8
35 000	11 264	10 369	895	7,9	13 571	13 037	534	3,9
40 000	13 629	12 734	895	6,6	16 124	15 582	542	3,4
50 000	18 769	17 853	916	4,9	21 451	20 907	544	2,5
60 000	24 259	23 322	937	3,9	27 116	26 565	551	2,0
80 000	35 641	34 679	962	2,7	38 722	38 161	561	1,4
100 000	47 821	46 859	962	2,0	50 902	50 341	561	1,1
150 000	79 431	78 448	983	1,2	82 604	82 032	572	0,7
200 000	112 948	111 940	1 008	0,9	116 230	115 646	584	0,5

Anm. Med sammanlagd skatt avses statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt, folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift.